

UiT Norges arktiske universitet

Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi

Frivillig overgang til IFRS – et verdifullt valg for fremtiden?

En undersøkelse av unoterte selskapers frivillige overgang til IFRS

Kristin Robertsen og Jakob Mikalsen

Handelshøgskolen ved UiT

Masteroppgave i økonomisk styring, mai 2022

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Tema og aktualisering	1
1.2	Problemstilling og hypoteser	2
1.3	Avgrensning og struktur	3
1.4	Tidligere forskning	3
2	Teoretisk rammeverk.....	5
2.1	Regnskapets formål og brukergrupper	6
2.2	Regnskapsspråk	9
2.2.1	Etableringen av Norsk Regnskapsstiftelse og God Regnskapsskikk	10
2.2.2	Etableringen av tosporsystemet i Norge.....	12
2.3	Internasjonal Financial Reporting Standard	13
2.3.1	Forskjeller mellom IFRS og GRS	16
2.3.2	Effekten av IFRS på egenkapitalen	21
2.3.3	Utfordringer knyttet til regnskapsrapportering etter IFRS	22
2.3.4	Fordeler med regnskapsrapportering etter IFRS	23
2.4	Valg av regnskapsspråk	25
2.4.1	Informasjonsøkonomi som et virkemiddel.....	26
2.4.2	Insentiver ved valg av regnskapsspråk.....	28
2.5	Regnskapet som verdsettelsesgrunnlag	29
2.5.1	EBITDA-margin, driftsmargin og resultatgrad	30
2.5.2	Egenkapitalandel og gjeldsgrad	31
2.5.3	Totalkapitalrentabilitet, rentabilitet på sysselsatt kapital og egenkapitalrentabilitet	31
3	Forskningsdesign og metode	33
3.1	Valg av forskningsdesign	33
3.2	Metode for innsamling av data	33

3.2.1	Spørreskjema.....	34
3.2.2	Utvalget og endelige respondenter.....	34
3.2.3	Frafall.....	36
3.3	Studiens kvalitet.....	37
3.3.1	Reliabilitet.....	38
3.3.2	Validitet.....	38
3.4	Gjennomføring av analysen.....	39
3.4.1	Deskriptiv statistikk.....	39
3.4.2	Faktoranalyse.....	39
3.4.3	Regresjonsanalyse.....	40
4	Empiri, resultater og diskusjon.....	41
4.1	Deskriptiv statistikk.....	41
4.1.1	Hvilke selskaper som bruker IFRS.....	41
4.1.2	Insentivene for å velge IFRS som regnskapsspråk.....	47
4.1.3	Viktige faktorer for selskapene uavhengig av regnskapsspråk.....	52
4.1.4	Viktige faktorer for selskapene sammenlignet med resultat av frivillig overgang 55	
4.1.5	Har de GRS-rapporterende selskapene planer om å skifte regnskapsstandard? 57	
4.2	Sentrale funn fra deskriptiv statistikk.....	62
4.3	Faktoranalyse.....	64
4.3.1	Ligningene til våre modeller.....	70
4.4	Lineær regresjonsmodell.....	71
4.4.1	Modell 1 – Hvem velger IFRS?.....	73
4.4.2	Modell 2 – Opplevd kontroll over selskapets verdier.....	75
4.4.3	Modell 3 – Mer sammenlignbar etter skifte til IFRS?.....	76
4.4.4	Modell 4 – Mer attraktiv for internasjonale aktører?.....	77
4.5	Hvorfor velger selskap ikke å skifte til IFRS?.....	78

4.5.1	Modell 5 – Incentiver for å ikke skifte regnskapsspråk	80
4.6	Sentrale funn fra lineær regresjonsmodell	81
5	Konklusjon og avslutning	83
5.1	Videre forskning	84
	Referanseliste	86
	Litteratur	86
	Internettkilder	88
	Vedlegg	89
1	Spørreskjema for undersøkelse	89

Tabelliste

Tabell 1 - Oversikt over regnskapsbrukerne og deres beslutningsbehov	8
Tabell 2 - Oversikt over regnskapsspråk i Norge	9
Tabell 3 - Sentrale ulikheter mellom IFRS og GRS	21
Tabell 4 - Respondenter i forhold til populasjon	35
Tabell 5 - Frafall av respondenter	36
Tabell 6 - Eksempler over sammenhenger til regresjonsanalysen	40
Tabell 7 - Sammenheng mellom regnskapsspråk og styresammensetning	44
Tabell 8 - Fordeling selskaper med eiere eller investorer i land utenfor Norge avhengig av regnskapsspråk	46
Tabell 9 - Fordeling selskaper med samarbeidspartnere, leverandører og kunder i land utenfor Norge avhengig av regnskapsspråk	47
Tabell 10 - Grunner til å rapportere etter IFRS	48
Tabell 11 - Hvor viktig verdivurdering av eiendeler var sammenlignet med selskap som fører etter IFRS	53
Tabell 12 - Hvor viktig verdivurdering av eiendeler var sammenlignet med selskap som fører etter GRS	53

Tabell 13 - Hvor viktig samarbeid med internasjonale aktører var sammenlignet med selskap som fører etter IFRS	54
Tabell 14 - Hvor viktig samarbeid med internasjonale aktører var sammenlignet med selskap som fører etter GRS.....	54
Tabell 15 - Hvor viktig benchmarking var sammenlignet med effekten av IFRS	55
Tabell 16 - Hvor viktig samarbeid med internasjonale aktører var sammenlignet med effekten av IFRS.....	56
Tabell 17 - Hvor viktig verdivurdering av eiendeler var sammenlignet med effekten av IFRS	57
Tabell 18 - Fordeling selskaper med plan om å gå bort fra norske regnskapsregler til fordel for IFRS og deres mening om å forholde seg til GRS	59
Tabell 19 - Fordeling selskaper med plan om å gå bort fra norske regnskapsregler til fordel for IFRS sammenlignet med deres mening om å forholde seg til GRS.....	59
Tabell 20 - Grunner til å ikke rapportere etter IFRS	60
Tabell 21 - Fordeling selskaper med styremedlemmer med spisskompetanse innenfor regnskap og/eller revisjon avhengig av regnskapsspråk	61
Tabell 22 - Fordeling selskaper med profesjonelle samarbeidspartnere som styremedlemmer avhengig av regnskapsspråk.....	62
Tabell 23 - Faktoranalyse / rotert komponentanalyse	65
Tabell 24 - Avhengige variabler.....	67
Tabell 25 - Forklarende variabler og faktorer	68
Tabell 26 - Deskriptiv statistikk av variabler i modell 1, 2, 3 og 4.....	72
Tabell 27 - Lineær regresjonsmodell til ligning 1	74
Tabell 28 - Lineær regresjonsmodell til ligning 2.....	75
Tabell 29 - Lineær regresjonsmodell til ligning 3.....	76
Tabell 30 - Lineær regresjonsmodell til ligning 4.....	77
Tabell 31 - Faktoranalyse / rotert komponentanalyse nr 2.....	78
Tabell 32 - Deskriptiv statistikk av variabler i ligning 5.....	80
Tabell 33 - Lineær regresjonsmodell til ligning 5.....	81

Figurliste

Figur 1 - Tosporssystemet fra 2005.....	12
Figur 2 - Oversikt over områder som benytter seg av IFRS ved regnskapsrapportering	14
Figur 3 – Fordelingen mellom selskap som rapporterer etter IFRS og GRS	35
Figur 4 - De to største bransjene som bruker IFRS som regnskapsspråk.	42
Figur 5 - Sammenheng mellom selskapets levetid og regnskapsspråk.	43
Figur 6 - Fordeling selskaper med eiere eller investorer i land utenfor Norge.	45
Figur 7 - Hvor viktig at økonomiske forhold er transparent for IFRS-selskaper	49
Figur 8 - Fordeling selskaper med plan om å gå bort fra norske regnskapsregler til fordel for IFRS	58

Forord

Denne oppgaven markerer avslutningen av vår mastergrad i økonomi og administrasjon ved Handelshøyskolen i Tromsø. Vi valgte spesialisering innenfor økonomisk styring, og lot oss interessere av de ulike faktorene som ligger under ledelsens og selskapets økonomistyring. I forbindelse med arbeidet på denne masteroppgaven, vil vi benytte anledningen til å takke vår veileder, Tine Degerstrøm Stenvold, for gode innspill og hjelp underveis i oppgaven. Vi vil også takke Trine Robertsen for gjennomlesing og motiverende veiledning i slutføringen av oppgaven.

Våre familier hjemme har også vært viktige støttespillere og fortjener mange takk og rosende ord.

Tusen takk, kjære Dan, for støtte og tålmodighet. Du er en helt som stiller opp for både meg og barna, alltid. En ekstra stor takk til Gustav og Signe for at mamma har fått tid til å sitte i fred lange kvelder på kontoret. Pappaen min (og sjefen min) fortjener også en stor takk for all den tid som er gitt til å gjennomføre studiet ved siden av jobb. Jeg hadde ikke kommet meg gjennom dette uten deres støtte.

Tusen takk min kjære kone, Åshild. Du har gjort dagene mine lettere med ditt gode humør, støttende engasjement og avlastning på gjøremål i hverdagen, selv om du har gått gravid gjennom hele prosessen. Også en takk til iTide økonomi AS og Åse Jakobsen (mor og sjef) som har hatt forståelse for mine prioriteringer i hektiske perioder. Jeg hadde ikke klart dette uten dere.

Til slutt vil vi takke hverandre for godt samarbeid i skriveprosessen. Uten hverandre hadde ikke studietiden vært like morsom og lærerik.

Tromsø, mai 2022

Kristin Robertsen og
Jakob Mikalsen

Sammendrag

Denne studien undersøker hvilke insentiver som ligger til grunn for at selskaper velger å gjøre et skifte fra God Regnskapsskikk (GRS) til International Financial Reporting Standard (IFRS) eller ikke. Vi har sett på store og mellomstore aksjeselskap i Norge. For å gjennomføre studien har vi samlet inn data gjennom en digital spørreundersøkelse. Dataen er analysert og undersøkt med en kvantitativ tilnærming, der vi har benyttet oss av deskriptiv statistikk, faktoranalyse og regresjonsanalyse for å svare på problemstillingen.

For å svare på oppgavens problemstilling var det nødvendig å finne ut av hvilke regnskapsmessige betingelser som foreligger et skifte av regnskapsspråk. Det er flere tidligere studier som har hjulpet oss å besvare denne delen av problemstillingen. Motivasjonen bak et skifte eller ikke har ikke oss bekjent vært undersøkt tidligere, og vi har derfor gjort funnene for denne delen av problemstillingen selv.

Resultatene viser at et stadig mer globalisert marked krever et mer sammenlignbart regnskapsspråk for både strategiske formål, men også for å innhente kapital fra investorer. Når det gjelder de som ikke har gjort et skifte viser resultatet av vår studie at det kan finnes et kunnskapsgap mellom GRS-rapporterende og IFRS-rapporterende selskaper angående IFRS. IFRS oppfattes av flere som komplekst og stort i omfang, noe som gjør at mange GRS-rapporterende selskaper ikke gjør seg kjent med IFRS og dens fordeler.

Nøkkelord: Regnskap, regnskapsspråk, regnskapsstandard

Forkortelser

IFRS - International Financial Reporting Standard

GRS – God Regnskapsskikk

ROR – Regnskapslovens Ordinære Regler

1 Innledning

1.1 Tema og aktualisering

På starten av 2000-tallet hadde EU et mål om å samle næringslivet på tvers av landegrensene få å bidra til et fritt marked i Europa. For å nå dette målet ble det jobbet med en felles regnskapsstandard som skulle forenkle og forbedre effektiviteten i det europeiske markedet. Et felles regnskapsspråk ville bidra til å innhente kapital på tvers av landegrenser, oppmuntre til konkurranse i et større marked, og beskytte kreditorene (DIB kunnskap, 2021). IFRS ble videre etablert også i Norge gjennom EØS-avtalen, og ble etter hvert mer implementert i det norske markedet.

I denne masteroppgaven ser vi nærmere på det internasjonale regnskapsspråket IFRS, samt de andre regnskapsspråkene som norske selskaper kan velge å rapportere etter. For norske aksjeselskaper kan regnskapsrapportering utformes blant annet etter Regnskapslovens ordinære regler (ROR) eller International Financial Reporting Standards (IFRS). Her er det åpent for å velge selv hvilket regnskapsspråk som er mest hensiktsmessig, jf. Regnskapsloven §3-9 fjerde ledd (Regnskapsloven, 1998). De aller fleste norske aksjeselskaper forholder seg likevel til God Regnskapsskikk (GRS) som sin regnskapsstandard. For andre selskapsformer gjelder andre regler. Eksempelvis er børsnoterte norske selskaper pålagt å rapportere konsernregnskapet etter IFRS fra og med regnskapsåret 2005, og selskapsregnskapet fra og med regnskapsåret 2011 etter bestemmelsene i Regnskapsloven §3-9 (Regnskapsloven, 1998).

Noen aksjeselskaper velger å skifte fra GRS til IFRS frivillig. Det som er interessant å se på er hvorfor de foretar dette byttet. Hva får selskapene igjen, og hva ligger bak ønsket om å bytte? Vil de selskapene som ikke velger å gå over til IFRS gå glipp av noen fordeler?

Regnskapet er en viktig informasjonskilde til interessenter, herunder investorer, myndighet og kreditorer. Ved et skifte av regnskapsspråk må brukeren forholde seg til en annen informasjon enn tidligere. Det som er aktuelt for oss å se på er om et skifte av regnskapsspråk vil øke regnskapskvaliteten. Flere studier, blant annet av Stenheim og Madsen (2017) viser at en overgang fra GRS til IFRS kan gi regnskapsinformasjon av høyere kvalitet på flere områder.

Vi mener at det vil være nyttig for selskaper å se hvilken effekt et skifte til IFRS vil ha. Hvis IFRS er med på å øke kvaliteten, bør det være av interesse for de fleste selskaper å skifte. Om høyere regnskapskvalitet kan sikre flere investorer, bedre lånevilkår hos banker og så videre,

er det noe bedrifter må vurdere. I denne oppgaven forsøker vi å finne insentivene bak valget om å skifte regnskapsspråk eller ikke.

Vi vil på samme tid se på hva de faktiske forskjellene er, rent regnskapsteoretisk. Oppgaven vil ha en teoretisk relevans, da de ulike regnskapsspråkene og forskjellene mellom dem blir presentert. Den vil også ha en praktisk relevans for de selskap som mangler kunnskap om hvilke eventuelle fordeler et skifte av regnskapsstandard kan medføre.

1.2 Problemstilling og hypoteser

For å presisere tematikk på oppgaven har vi utformet en bred problemstilling:

Hvilke insentiver ligger bak bruk av IFRS som regnskapsspråk for unoterte selskaper? - En undersøkelse om frivillig overgang til IFRS.

For å svare på oppgaven har vi utformet tre forskningsspørsmål:

1. *Hvilke regnskapsmessige betingelser foreligger for et skifte av regnskapsspråk?*
2. *Hva er regnskapsprodusentens motiver for et skifte av regnskapsspråk?*
3. *Hva er regnskapsprodusentens motiver for ikke å skifte regnskapsspråk?*

Forskningsspørsmål 1 vil bli besvart i teorikapittelet, der de regnskapsmessige betingelsene blir presentert.

Når det kommer til forskningsspørsmål 2, hvilke motiver som foreligger for et skifte, har vi en hypotese om at de som har gjort et skifte til IFRS har et håp om at det skal bidra til en forenkling i selskapets jakt på investorer. Vi har også en hypotese om at et internasjonalt regnskapsspråk er foretrukket på grunn av selskapets marked og behov for sammenligning med utenlandske aktører.

Når det gjelder forskningsspørsmål 3 og motiver for ikke å skifte regnskapsspråk, har vi en hypotese om at IFRS oppfattes som komplekst og stort i omfang. Vi tror derfor at mange ikke velger å sette seg inn i regelverket fordi de er redde kompleksiteten og omfanget kan medføre et større tidsbruk og kostnader for selskapet. Vi har videre en hypotese om at det er et

kunnskapsgap mellom norske selskaper når det gjelder IFRS, og at mange selskaper vet for lite om dette regnskapsspråket til å kunne vurdere om det er relevant for dem.

1.3 Avgrensning og struktur

Vi mener at denne studien er relevant for selskaper over hele landet, også utenfor Norges landegrenser. Likevel ønsker vi å avgrense oss til norske aksjeselskap for å best mulig kunne samle inn data. Vi vil se på store og mellomstore selskap som er definert i RSKL §1-6 (Regnskapsloven, 1998).

Oppgaven presenteres med tema og problemstilling i første kapittel. I det andre kapittelet fremlegger vi litteratur om de ulike regnskapssystemene med fokus på GRS og IFRS. Vi ser i dette kapittelet også på teori om asymmetrisk informasjon og prinsippal-agent da vi anser dette som relevant i forhold til hvordan selskaper fremviser informasjon ut til sine interessenter. I tredje kapittel tar vi for oss den kvantitative metoden vi har brukt for å samle inn forskningsdata. Her vil vi også se på kvaliteten av studien vår. Til slutt vil vi gjennomgå svarene fra undersøkelsen og drøfte disse opp mot teori i kapittel fire, før vi avslutter med vår konklusjon i femte kapittel.

Vi ønsker også å avgrense denne undersøkelsen til å gjelde IFRS som helhet, fremfor å skille forenklet og full IFRS. Dette fordi vi antar at det er de samme insentivene som ligger til grunn ved frivillig bytte, uansett om det er til forenklet eller full IFRS. Vi ønsker samtidig å utelukke eventuelle misforståelser i undersøkelsen om respondenten ikke kjenner til ulikheten mellom forenklet og full IFRS.

1.4 Tidligere forskning

Vi har ikke funnet at det tidligere er forsket på insentivene bak valg av regnskapsspråk, men vi vet at det har vært forsket mye på effekten av et skifte. For eksempel har Galåen (2010) forsket på regnskapskvalitet, og konkludert med at IFRS gir et bedre bilde i forhold til regnskapet som verdsettelsesformål, mens regnskapsrapportering etter norske regnskapsregler ga et bedre bilde i kontrolløyemed. Ernst&Young (2011) gjorde også en forskning på de 65

første selskapene som skiftet over fra GRS til IFRS da lovendring om IFRS kom i 2005. De så på effekten selskapene fikk på resultat og egenkapital etter implementering av IFRS.

Berner og Olving (2013) gjorde en empirisk studie om utbredelsen av IFRS i Norge hvor de blant annet var innom selskaper som hadde gjort en frivillig overgang til IFRS. Forskningen var en analyse av trenden å skifte regnskapsspråk, og hva som karakteriserte selskapene som gjennomførte dette skifte, men lite på hva som var motivasjonen bak. De gjorde en deskriptiv analyse der funnene kun viste og forklarte sammenhengen mellom funnene og lite hva som lå bak. Forskerne oppfordret også i sin oppgave til videre forskning på årsakene bak en frivillig overgang til IFRS.

2 Teoretisk rammeverk

Oppgavens teori vil ta utgangspunkt i regnskapets formål og brukergrupper, samt regnskapsspråk og regnskapskvalitet. Vi vil også se på teori om fordeler og insentiver til frivillig overgang fra et nasjonalt regnskapsspråk til et internasjonalt.

Formålet med et regnskap er å redusere asymmetrisk informasjon mellom selskapet og interessentene (Stenheim et al., 2017). Selskapet har normalt mer og inngående informasjon enn selskapets interessenter, og ved en tilgjengeliggjøring av selskapets interne informasjon, bidrar regnskapet til å redusere asymmetrisk informasjon. Her er det selskapet selv som må bestemme hvilken og hvordan informasjon legges frem i regnskapet. De to punktene som står sentrale, og som har rot i problemstillingen er:

1. Hvilke krav og plikter stilles til selskapene ved utarbeidelse av regnskapet?
2. Hvilken informasjon har interessenten behov for?

Det vil være relevant å se på regnskapsspråket, og ulikheter mellom IFRS og ROR. Vi vil også se på plikter og krav for utarbeidelse av regnskap både for standardene GRS og IFRS. Forskjellene på måleregler og informasjonsregler presenteres etter bestemmelsene i GRS og regnskapsloven, mot IFRS og de internasjonale standardene. Spesielt måleregler med hensyn på virkelig verdi og eiendeler står sentralt. De ulike regnskapsbrukerne og regnskapets formål står også sentralt.

Det er i tillegg interessant å se på hvordan regnskapsinformasjon kan brukes som et strategisk virkemiddel. Hvordan regnskapet fremstilles er et resultat av hvilke insentiver regnskapsprodusenten har. Vi må derfor innom informasjonsøkonomi for å se hvordan informasjon påvirker økonomiske handlinger. På bakgrunn av dette vil prinsippal-agent-teori og asymmetrisk informasjon være et relevant rammeverk, hvor regnskapsinteressenter representerer prinsippalen, og selskapet eller regnskapsprodusenten er agenten. Selskapets regnskapsinformasjon vil være den informasjonen interessentene må basere sine avgjørelser på. Eisenhardt (1989) beskriver prinsippal-agent-teorien slik at agenten utfører en oppgave på vegne av prinsippalen, og skal ivareta prinsippalens interesser. Det oppstår et problem når agenten får et valg om å maksimere egen eller begges nytte. På grunn av asymmetrisk informasjon må prinsippalen finne ut om agenten handler i dens interesse. Derfor er det

krevende for prinsipal å vurdere om regnskapsinformasjon som gis ut er til fordel for selskapets interessenter eller selskapet selv. Sett i lys av denne teorien ønsker vi å se hva som er regnskapsprodusentens motivasjon bak valg av regnskapsspråk.

2.1 Regnskapets formål og brukergrupper

Formålet med regnskapet er som nevnt å redusere asymmetrisk informasjon mellom selskapet og dens interessenter (Stenheim et al., 2017). Alle virksomheter som i regnskapsloven er underlagt regnskapsplikt må utarbeide et årsregnskap. Eksempler på interessenter av et regnskap er investorer, banker, myndigheter og kreditorer generelt. Disse interessentene skal kunne bruke den informasjon de får av regnskapet til å ta informerte og bedre beslutninger, da vil informasjonen anses som beslutningsnyttig ifølge Stenheim et al. (2017). Informasjonen må være relevant for beslutninger som skal tas, den må være pålitelige for å kunne danne grunnlag for beslutningene, og den må være vesentlig. Disse tre punktene anser Stenheim et al. (2017) må være på plass for at informasjon skal kunne betraktes som beslutningsnyttig. Hvis informasjonen ikke kan svare til brukernes beslutningsbehov, eller den ikke er pålitelig nok til at man kan stole på den, vil den ikke ha beslutningsnytte. I tillegg til overnevnte punkter stilles det ytterligere kvalitetskrav som at informasjon skal være forståelig, sammenlignbar, rettidig og verifiserbar, jf. IASBs konseptuelle rammeverk 2018 (Schwencke et al., 2020). Informasjon som er lett forståelig har større beslutningsnytte enn informasjon som er vanskelig å forstå. Informasjon som er sammenligningsbar, vil også ha større beslutningsnytte enn når man ikke kan sammenligne informasjon mellom ulike foretak. Når det gjelder at informasjon skal være rettidig betyr det at informasjon skal være aktuell og relevant i det beslutninger skal tas. Når det gjelder at informasjon skal være rettidig betyr det at informasjon skal være aktuell og relevant i det tidsrommet beslutninger skal tas. Informasjonen skal altså være oppdatert tidsmessig, og ikke eldre enn nødvendig. Verifiserbarhet handler om at informasjon kan bekreftes fra andre kilder enn foretaket selv (Schwencke et al., 2020).

Schwencke et al. (2020) beskriver videre at årsregnskapet skal formidle informasjon om foretakets økonomiske resultat, stilling og utvikling. Denne informasjon vil igjen danne grunnlag for verdsetting eller utarbeidelse av prognoser, kontroll og oppfølging av foretaket.

Årsregnskapet brukes også som grunnlag for fordeling av verdiskapning, ved å for eksempel fastsette utbytte eller lønnsgrunnlag (Lyngdal & Stenheim, 2013).

Andre sentrale regnskapsinteressenter er foretakets ledelse, eiere og ansatte, samt fremtidige eiere, kunder og leverandører. I følge Stenheim et al. (2017) er det normalt å gruppere brukernes beslutningsbehov i kontrollformål og prediksjonsformål.

Tabell 1 - Oversikt over regnskapsbrukerne og deres beslutningsbehov

Regnskapsbrukeren	Beslutningsbehov	Formål
Eiere	Kontrollformål	Oppfølging og kontroll av ledelsen: Etablerer overvåkningsmekanismer mot ledelsen for å redusere risiko for opportunisme, eller insentivkontrakter for å øke motivasjon
Fellesskapet	Kontrollbehov	Vurdering av selskapets rolle og betydelse for samfunnet
Myndighetene	Kontrollbehov	Grunnlag for beregning av skatt og avgifter som skal gi inntekter til kommune og stat
Regnskapsfører og revisor	Kontrollbehov	Kontroll over selskapets håndtering og bruk av ressurser
Ansatte	Prediksjonsformål	Opptatt av fremtidig jobbsikkerhet og karrieremuligheter
Kunder	Prediksjonsformål	Behov for å vurdere om selskapet kan levere som forventet i fremtiden
Leverandører	Prediksjonsformål	Behov for å vurdere om selskapet er til å stole på, om de kan stå for sine forpliktelser, og i den forbindelse kan tildeles kreditt ved handel
Långivere	Prediksjonsformål	Prediksjoner i forbindelser med tapsavsetning i tilfelle konkurs
Investorer	Prediksjonsformål	Behov for å predikere fremtidig lønnsomhet for å avgjøre strategi rundt aksjekjøp/salg

Beslutninger som tas av kontrollformål bygger i hovedsak på resultater foretaket har oppnådd og kan for eksempel være en vurdering av ledelsens forvaltning av foretakets ressurser. Ved prediksjonsformål har brukeren behov for å predikere fremtidige resultater, og de benytter

historisk regnskap som grunnlag. I tillegg til disse formålene har årsregnskapet også et fordelingsformål som handler om hvordan verdiskapningen blir fordelt mellom eierne, ledelsen, ansatte, långivere og fellesskapet. Her dannes det grunnlag for beregning av utbytte til eierne, og formålet oppfylles ved at regnskapet gir konkret informasjon om fordelingen (Stenheim et al., 2017).

2.2 Regnskapsspråk

Vi har ulike regnskapsspråk vi kan forholde oss til i Norge, og det er regnskapsloven som regulerer hva som er tillat. Vi snakker i all hovedsak om to regnskapsspråk: GRS og IFRS, med forenklinger innenfor begge standarder.

Tabell 2 - Oversikt over regnskapsspråk i Norge

	Børsnoterte foretak	Øvrige foretak	Små foretak	Ideelle organisasjoner
Selskapsregnskapet	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS
	Forenklet IFRS	Forenklet IFRS	Forenklet IFRS	Forenklet IFRS
	GRS	GRS	GRS for små foretak	GRS for ideelle organisasjoner
Konsernregnskapet	IFRS	IFRS	IFRS	IFRS
		Forenklet IFRS	Forenklet IFRS	Forenklet IFRS
		GRS	GRS for små foretak	GRS for ideelle organisasjoner

Ut ifra modellen ser vi at det kun er børsnoterte selskaper som er pålagt å benytte seg av et spesifikt regnskapsspråk ved rapportering av konsernregnskapet. De andre selskapsformene har flere valgalternativer. Denne modellen kan ses i sammenheng med Tosporsmodellen til Langli (2010), som også illustrerer hvilke valg av regnskapsspråk som er aktuelle i Norge.

Modellen tydeliggjør at det finnes to hovedretninger for regnskapsrapportering, noe vi vil komme nærmere inn på.

Da oppgaven vår retter søkelys mot norske aksjeselskap som frivillig velger en overgang fra GRS til IFRS vil vi gå nærmere inn på hva som ligger i disse to regnskapsspråkene. Forenklet IFRS. Det er et særnorsk regnskapsspråk som bygger på IFRS, men med forenklet notekrav og noen avvik fra bestemmelsene om innregning og måling (DIB kunnskap, 2021). Som nevnt vil vi videre i oppgaven ikke skille IFRS og Forenklet IFRS da vi anser at det er samme insentiver bak bruk av begge disse standarder for norske aksjeselskaper.

2.2.1 Etableringen av Norsk Regnskapsstiftelse og God Regnskapsskikk

Det ble etter innføring av Aksjeloven i 1976 og Regnskapsloven i 1977 et stort engasjement rundt utviklingen av regnskapsprinsipper og standarder (Kvifte & Brandsås, 2010). I forbindelse med dette ble det etablert et utvalg kalt «God regnskapsskikkutvalg». Kvifte og Brandsås (2010) har sett på utviklingen av norsk regnskap fra 1970-tallet til 2000-tallet og konkluderer med at utviklingen av god regnskapsskikk etter innføringen av IFRS skiller seg betydelig fra standardsettingen før IFRS. Vi ser nærmere på historien til GRS og IFRS i Norge for å vise sammenhengene mellom disse ulike regnskapsstandardene.

Fra etableringen av regnskapsloven og gjennom 1980-tallet var det skattereglene som dominerte vurderingene i regnskapet. Eksempler på dette er at poster i regnskapet ble splittet ut som skattemotiverte og regnskapsmessige periodiseringer, samt innføringen av skattemessige saldoavskrivninger i 1982 (Kvifte & Brandsås, 2010). Dette var for mange et mål å endre på slik at regnskapet kunne gå fra å være skattemotivert til å være mer beslutningsnyttig for interessenter. Norge hadde på denne tiden et velfungerende kapitalmarked med en aktiv børs, nytenkende investorer, samt banker og andre finansinstitusjoner som aktivt benyttet seg av regnskapsinformasjon for å ta beslutninger. Utviklingen av god regnskapsskikk ble også i denne tiden sterkt knyttet opp mot utviklingen av bedriftsøkonomien, og i 1989 ble Norsk Regnskapsstiftelse (NRS) opprettet. Det var Norges Siviløkonomers Forening, Norges Registrerte Revisors Forening, Norge Handelshøyskole, Norges Finansanalytikere Forening, Norges Statsautoriserte Revisorforening og Oslo Børs som stiftet NRS. De ønsket å etablere en standard for regnskap hvor det var flere krefter forenet (Kvifte & Brandsås, 2010). De som skapte fagorganet i NRS

var i all hovedsak personer med sentrale roller i næringslivet. Blant annet var ledere fra de største revisorselskapene i Norge representert i organet. Dette skapte en lojalitet ovenfor standardene og en raskere gjennomføring i praksis. Etableringen av IFRS resulterte også i et regnskapsmiljø og engasjement som var ulikt andre land. Med påvirkning fra næringslivet ble det større fokus på praktisering, i tillegg til at det førte til større forståelse for standardene (Kvifte & Brandsås, 2010).

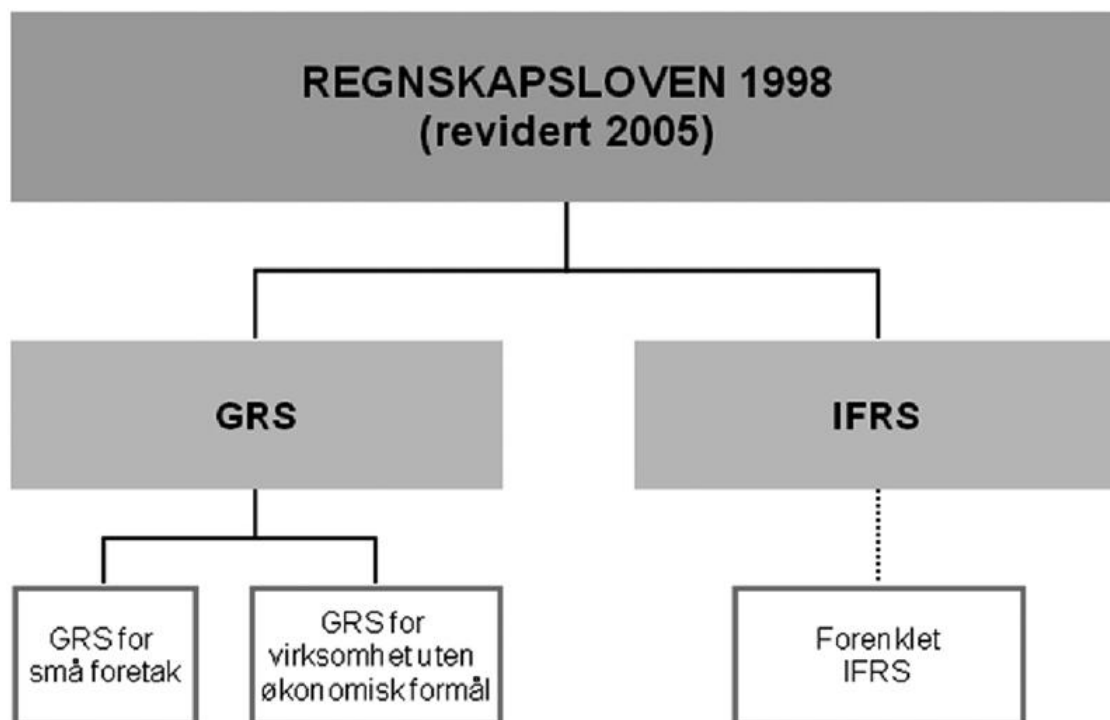
Standardsettingen i Norge var sterkt påvirket av standardsettingen i USA og Storbritannia. Standardene var prinsippbaserte og bygget på samme grunnlag om teoretisk drøftelse av regnskapsføring av transaksjoner som internasjonale standarder fra IASC. Utviklingen av god regnskapsskikk var derav sterkt påvirket av de internasjonale standardene, og NRS sin strategi var å forankre regnskapsstandarder i regnskapslovens grunnleggende prinsipper, men samtidig søke harmonisering mot IAS og IFRS. Kvifte og Brandsås (2010) understreker at etableringen av NRS, og deres vilje til å se mot internasjonal utvikling, ga god regnskapsskikk et mer forutsigbart innhold og en mindre kodifiserende og deskriptiv form.

NRS hadde et nært samarbeid med Finansdepartementet gjennom hele 1900-tallet, og i 1992 innførte de en frikobling av skatteregnelene som ifølge Kvifte og Brandsås (2010) er en av de viktigste nyskapingene i god regnskapsskikk. De innførte en regnskapsstandard som omhandlet regnskapsføring av utsatt skatt. Dette førte til en avslutning av den tidligere bindingen mellom regnskapet og skattereglene. Videre på slutten av 1990-tallet valgte NRS å basere sine standarder i større grad på IAS og IFRS. Disse ble fortsatt tolket med utgangspunkt i norske grunnleggende prinsipper (Kvifte & Brandsås, 2010).

Når så EØS-avtalen ble innført mellom blant annet Norge og EU innebar det at Norge måtte tilpasse seg regnskapsreguleringen til EUs regelverk. Dette passet godt i forhold til NRS sin strategi om å bruke IFRS som rettesnor. Det ble nødvendig med nye regler innenfor rammene av EUs regnskapsdirektiver, blant annet forenklede regler for små foretak. Det var i denne forbindelse NRS 8 som omhandler god regnskapsskikk for små foretak ble opprettet (Kvifte & Brandsås, 2010). Det ble også innført en ny bestemmelse om at regnskapet skulle «gi et rettviseende bilde i tillegg til at det skulle være utarbeidet i samsvar med god regnskapsskikk», noe som samsvarte til det norske kravet om at regnskapet skulle utarbeides i samsvar med god regnskapsskikk, samt EU-direktivet om at regnskapet skulle gi et rettviseende bilde (Kvifte & Brandsås, 2010).

2.2.2 Etableringen av tosporsystemet i Norge

I 2002 ble det klart at EU skulle innføre IFRS som et felles europeisk regnskapspråk, og at alle børsnoterte selskap fra 2005 skulle rapportere etter IFRS i konsernregnskapet. I forbindelse med dette oppnevnte NRS et regnskapsutvalg som skulle evaluere regnskapsloven og forslå nødvendige tilpasninger som følge av beslutningen til EU. Det ble først vurdert en strategi med fokus på å kun vedlikeholde standardene. De kalte dette en moderniseringslinje hvor man justerte prinsipper slik at de kunne aksepteres av den balanseorienterte IFRS-løsningen. Tanken var at regnskapsloven til enhver tid skulle være a jour med standardene til IFRS (Kvifte & Brandsås, 2010). Dette ble kritisert og ikke ansett som gjennomførbart, og i stedet ble det etablert et tosporsystem, som dagens regnskapslov bygger. Det ble her full enighet om at unoterte selskaper frivillig kunne rapportere etter IFRS. Dette tosporsystemet trådte i kraft i 2005 og er tegnet opp av Kvifte og Brandsås (2010) i figuren under.

Figur 1 - Tosporssystemet fra 2005

Tosporsystemet viser at den regnskapspliktige kan velge å rapportere etter god regnskapsskikk eller IFRS. Velger selskapet å rapportere etter standardene for god

regnskapsskikk gjelder regnskapslovens bestemmelser for GRS, eventuelt gjelder GRS for små foretak eller GRS for virksomheter uten økonomisk formål. Velger selskapet IFRS-sporet gjelder IFRS, eventuelt forenklet IFRS. Fordelen med dette systemet er at begge retningene kan rendyrkes, og det ikke stilles krav til at GRS skal justeres og oppdateres ved endringer i IFRS sine standarder (Kvifte & Brandsås, 2010).

Når det gjelder den forenklete IFRS metoden ble den utviklet i Norge slik at børsnoterte selskap som ønsket å rapportere selskapsregnskapet så likt konsernregnskapet som mulig skulle kunne gjøre det med visse forenklinger. Videre vil vi gå nærmere inn på hva som ligger i den opprinnelige IFRS og dens formål.

2.3 Internasjonal Financial Reporting Standard

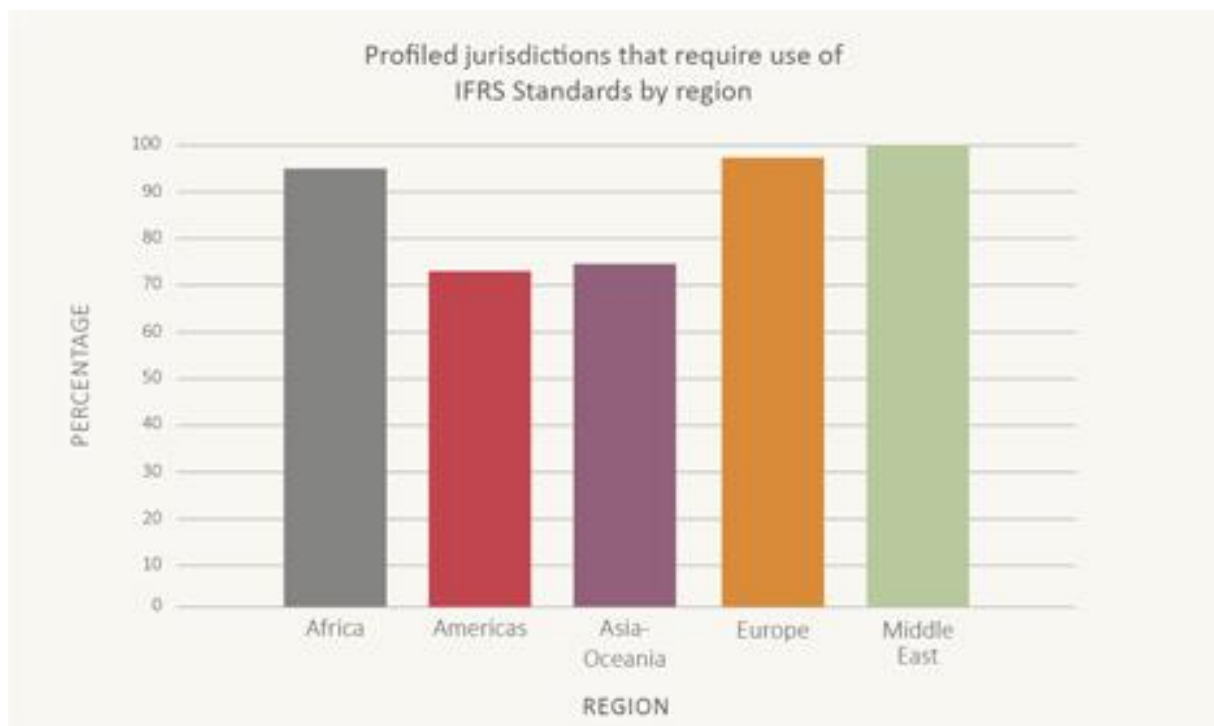
IFRS (International Financial Reporting Standards) er et omfattende nasjonalt regnskapsregelverk som fastsettes av International Accounting Standards Board (IASB) (Schwencke et al., 2020). IASB omfatter standarder, fortolkninger og veiledning, og har som formål å styrke kvaliteten på finansregnskapene, i hovedsak for å sikre interessene til investorer i det internasjonale kapitalmarkedet. Deres mål er å lage standarder som vil skape åpenhet, ansvarlighet og effektivitet til finansmarkedene rundt om i verden (IFRS, 2021).

Med åpenhet mener IASB at et felles regnskapsspråk som IFRS vil kunne gjøre selskaper mer sammenlignbare på et internasjonalt marked, samt at informasjonen skal være av høyere kvalitet. Med ansvarlighet mener de at IFRS-standardene vil være med å redusere informasjonsgapet mellom investorer og selskapsledelsen. Standardene stiller krav til fremvisning av informasjon som vil bidra til at ledelsen selv blir holdt ansvarlig for økonomistyringen i selskapet. Med effektivitet mener IASB at IFRS-standardene bidrar til økonomisk effektivitet ved å hjelpe investorer til å identifisere muligheter og trusler på hele det internasjonale markedet, som igjen kan skape bedre kapitalallokering (Schwencke et al., 2020). Arbeidet til IASB tjener allmennhetens interesse, ifølge deres egen beskrivelse, ved å fremme tillit, vekst og langsiktig økonomisk stabilitet i verdensøkonomien (IFRS, 2021).

For å sikre at IFRS blir benyttet internasjonalt, har IASB et tett samarbeid med de organisasjonene som utvikler nasjonale regnskapsstandarder. En målsetting for organisasjonen er at dens standarder skal benyttes på alle internasjonale børser. Dette har de i

stor grad har lyktes med, og i dag er det over 29 000 børsnoterte foretak fra 160 land som benytter seg av IFRS ved regnskapsrapportering (Schwencke et al., 2020). Når det gjelder europeiske land har IFRS en forordning som krever at alle børsnoterte selskap innen EØS skal avlegge sine konsernregnskap i henhold til EU-godkjente IFRS-regler. Forordningen som ble fastsatt i 2002 har medført at nær 10 000 europeiske børsnoterte foretak må følge IFRS-regelverket i sine konsernregnskap fra regnskapsåret 2005. I tillegg innebærer denne IFRS-forordningen at EØS-statene kan tillate eller kreve at andre regnskap som konsernregnskap og selskapsregnskap skal følge IFRS. I Norge må også børsnoterte foretak som ikke er konsern utarbeide sitt selskapsregnskap etter IFRS (jf. EU-forordningen 1606/2002/EF artikkel 4).

I figuren under ser vi en oversikt fra nettsiden til IFRS Foundation (2022). Av figuren ser vi hvor stor prosent av områdene Afrika, Amerika, Asia, Europa og Midtøsten som har tatt i bruk IFRS på børsnoterte selskaper. Denne grafen ble oppdatert i 2018, men viser at en svært høy andel av områdene har tatt i bruk IFRS ved regnskapsrapportering.

Figur 2 - Oversikt over områder som benytter seg av IFRS ved regnskapsrapportering

Formålet med IFRS er som nevnt å styrke kvaliteten på finansregnskapene, og samtidig skape en felles struktur for den finansielle informasjon som blir fremlagt av selskapene. Dette skal bidra til høyere grad av innsyn og sammenlignbarhet mellom finansregnskapene, spesielt på

kapitalmarkedet (Schwencke et al., 2020). I forordningen er et viktig moment beskrivelsen av hvordan det skal sikres at retningslinjer for rapportering etter IFRS blir fulgt. Schwencke et al. (2020) presiserer at det er avgjørende med en streng håndhevingsordning for å trygge investorenes tillit til finansmarkedene. Medlemsstatene er gjennom forordningen forpliktet til å sørge for at de internasjonale regnskapsstandarder overholdes. ESMA, et europeisk kontrollorgan for verdipapirtilsyn, har utarbeidet retningslinjer for hvordan kontrollen skal gjennomføres på nasjonalt nivå, mens i Norge er det Finanstilsynet som er tillagt denne kontrollordningen (Schwencke et al., 2020). Kontrollorganene ser spesielt på hvordan de ulike postene i regnskapet blir målt og presentert. Her omfattes blant annet nedskrivninger og reversering av nedskrivninger, måling av immaterielle eiendeler, klassifisering av tilknyttet selskap og inntektsføringsprinsipper. Det blir også lagt vekt på håndtering av utsatt skatt, segmentrapportering, og noteopplysninger ved egenkapitalendringer (Schwencke et al., 2020).

Som nevnt tidligere kan selskap som ikke er børsnoterte også velge å utarbeid årsregnskap etter IFRS om de ønsker det, jf. Regnskapsloven §3-9, 3-5.ledd, til tross for at de ikke er forpliktet å gjøre det. De selskapene som er notert på uregulerte markedsplasser kan velge mellom å bruke IFRS, forenklet IFRS, GPR, eller GRS for små foretak ved utarbeidelse av årsregnskapet (Opsahl et al., 2020).

Hvis et selskap så velger å benytte seg av IFRS frivillig, eller fordi de må, er det viktig at de følger dette regnskapsspråket fullt ut, og med hjemmel i regnskapslovens § 3-9 (Regnskapsloven, 1998). IFRS sine regnskapsregler vil da gjelde fremfor en rekke bestemmelser i regnskapsloven som blant annet regulerer måling og presentasjon, som tidligere nevnt. De bestemmelsene i regnskapsloven som ikke skal benyttes ved bruk av IFRS er angitt i regnskapslovens § 3-1, 4.ledd (Regnskapsloven, 1998). Eksempler på slike bestemmelser er blant annet prinsippet om god regnskapsskikk, vurderingsreglene i kapittel 5, reglene om oppstillingsplanen, og de aller fleste noteopplysningskravene. Kravet om rettvise bilde i regnskapslovens kapittel 3 gjelder heller ikke. Til gjengjeld stiller IFRS krav om at finansregnskapet skal gi en mer dekkende framstilling av selskapets finansielle stilling og inntjening, samt oversikt over selskapets kontantstrømmer, jf. IAS 1.15 (IASB, 2018).

Om et selskap velger å bruke IFRS vil ikke nødvendigvis øvrige selskap i konsernet måtte gjøre det samme. Et datterselskap kan for eksempel frivillig velge å benytte seg av IFRS uten at morselskapet avlegger konsernregnskapet etter samme regnskapsregler (Schwencke et al.,

2020). Dette gjelder begge veier, altså om mor- eller datterselskap bruker IFRS eller GRS, kan det andre selskapet frivillig velge å rapporteringsstandard.

Ved en eventuell overgang til IFRS foreligger det noen spesielle regler for førstegangsrapportering. IFRS 1 *First-time Adoption of International Financial Reporting Standards* legger føringer et selskap må følge ved rapportering av regnskapet. Disse føringene skiller seg fra hvordan IFRS normalt skal rapporteres i de følgende årene. For å definere tidspunktet et selskap gjør en overgang til IFRS, skjer det når man utelukkende velger å rapportere regnskapet etter IFRS, jf. IAS 1.3 (IASB, 2018). Et selskap kan fortsatt være førstegangsrapporterende for IFRS selv om de har brukt IFRS som regnskapsspråk til internt bruk i ledelsesøyemed. Dette forutsetter at regnskapet ikke var tilgjengelig for verken eiere, investorer eller noen andre regnskapsinteressenter jf. IAS 1.3 (IASB, 2018).

Det viktigste forholdet ved innføring av IFRS er at man følger hovedreglene til utforming av balanse og resultatregnskap. Gjeldende standard i innføringsåret er IFRS 1. Ved gjennomføring av en overgang skal balansen ført etter norske regler justeres og reklassifiseres etter forholdene i IFRS, og fra den skal det opprettes en åpningsbalanse på overgangstidspunktet jf. IAS 1.10 (IASB, 2018). Dette er en omfattende prosess da overgangsreglene krever at forrige periodes resultatregnskap skal være sammenlignbart. Det betyr at forrige periodes resultatregnskap også må omarbeides og utformes etter reglene i IFRS. Eventuell ny informasjon som gir grunnlag for bedre estimering ved omarbeidelse skal ikke hensyntas, da det er den informasjonen man hadde i utgangspunktet som skal etterfølges, jf. IAS 1.3 (IASB, 2018). Dette statuerer et eksempel på kompleksiteten ved et skifte av regnskapsspråk fra GRS til IFRS.

2.3.1 Forskjeller mellom IFRS og GRS

For å beskrive de mest sentrale og overordnede forskjellene mellom IFRS og GRS bruker vi læreverket til Schwencke et al. (2020). Først og fremst vil vi understreke at IFRS er et langt mer omfattende regelverk enn regnskapslovens ordinære regler, og fremkommer derfor også som langt mindre fleksibel. Regnskapslovens ordinære regler er ikke like detaljert, og tillater ofte flere alternative løsninger enn hva som er tillatt etter IFRS. Alle reglene i IFRS er dessuten rettslig bindende, noe som ikke er tilfellet med GRS.

Balanseorientert vs. Resultatorientert

IFRS kan beskrives som balanseorientert da kun poster som oppfyller kriteriet for å være en eiendel eller gjeld kan regnskapsføres (Schwencke et al., 2020).

Regnskapsloven har ikke egne definisjoner på eiendeler og gjeld, men IASBs konseptuelle rammeverk definerer en eiendel som en nåværende økonomisk ressurs kontrollert av foretaket som et resultat av tidligere hendelser. Denne ressursen er en rettighet som vil kunne gi opphav til økonomisk fordeler (Schwencke et al., 2020). Med andre ord er en eiendel en rettighet selskapet har ervervet seg som kan gi selskapet økonomisk fordeler. Det er en økonomisk ressurs. Eksempler på slike eiendeler kan være retten til å motta kontanter, varer eller tjenester fra en motpart, for eksempel retten til å kjøpe aksjer eller andre eiendeler til en gunstig pris. Andre eksempler på slike rettigheter er retten til å bruke en bygning eller selge et varelager, eller lignende rettigheter som potensielt kan gi en økonomisk fordel for selskapet. Rettigheter som disse er i all hovedsak avtalefestet, men kan også oppstå i mindre formelle former, for eksempel kunnskap selskapet har utviklet internt (Schwencke et al., 2020).

For å kunne karakterisere en rettighet som eiendel må den kontrolleres av selskapet, og kunne generere en økonomisk fordel som ikke er allment tilgjengelig for andre selskaper. Eierskap til en fysisk eiendel, for eksempel en bygning, kan gi opphav til en rekke fordelaktige rettigheter, som igjen kan bidra til økonomiske fordeler. Den økonomiske fordelene kan også genereres på ulike måter, som for eksempel ved utleie, salg, i bytte med andre eiendeler, som en del av produksjonen eller ved innfrielse av forpliktelser (Schwencke et al., 2020).

Når det kommer til gjeld blir den definert av IASBs konseptuelle rammeverk som en forpliktelse selskapet har til å gi fra seg fordeler knyttet til selskapets ressurser. For at det skal kunne beskrives som en forpliktelse må følgende kriterier være til stedet;

- Selskapet har en plikt
- Plikten består i å overføre en økonomisk ressurs
- Plikten er et resultat av tidligere hendelser

GRS beskrives som resultatorientert, og bygger i hovedsak på historisk-kost-prinsippet. Dette prinsippet går ut på at transaksjonen skal regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet jf. Regnskapsloven § 4-1.1 (Langli, 2010). Dette er i motsetning til IFRS som tillater, og til tider krever, at eiendeler måles til virkelig verdi, som ofte er

markedsprisen på det aktuelle tidspunktet. Dette gjelder blant annet ved måling av verdien av eiendom, anleggsmidler, utstyr og finansielle eiendeler (Schwencke et al., 2020).

Verdsettelse av eiendeler

Ved salg av anleggsmidler måles verdien i henhold til laveste verdis prinsipp, det skal altså ikke foretas avskrivninger som ved GRS. Ved bruk av regnskapslovens ordinære regler blir slike eiendeler avskrevet frem til salgstidspunktet. Ved oppkjøp eller fusjoner kan man med IFRS også beregne verdien av immaterielle eiendeler, som for eksempel kundelister og kontrakter (Schwencke et al., 2020). Etter regnskapslovens ordinære regler derimot, er slike metoder for verdisetting mindre spesifisert.

Goodwill

Goodwill skal også avskrives etter regnskapslovens ordinære regler, men ikke etter IFRS. Dette, samt behandling av noteopplysningene, er blant de mest sentrale forskjellene mellom de to ulike regnskapsspråkene (Schwencke et al., 2020).

Notekrav

Når det gjelder noteopplysningene er det langt strengere krav under IFRS enn ved regnskapslovens ordinære regler. IFRS har for eksempel strenge krav til noteopplysninger ved behandling av inntektsføring, hvor det er essensielt at notene skal brukes med det formål å gi beslutningsnyttig informasjon til investorer. Det er for eksempel nødvendig å informere om hvordan inntektene fordeler seg på tjenester, produkter og markeder. Det er også relevant å oppgi informasjon om vesentlige kontrakter og inntektsføring av disse. Investorene bruker noteopplysningene og resten av regnskapsinformasjon til verdsettings- og kontrollformål, og notekravene som stilles etter IFRS 15 er motivert av de behov investorer har (Schwencke et al., 2020).

Noteopplysninger etter regnskapslovens ordinære regler er derimot ikke tilpasset investorers behov på samme måte. De selskap som rapporterer etter GRS er kun pliktig å gi en beskrivelse av inntektsføringsprinsipper, jf. regnskapsloven § 7-2 og § 7-35, og det finnes ingen krav ut over det. At det stilles så lite og spesifikke krav påvirker naturlig nok omfanget og kvaliteten av de noteopplysninger som blir gitt etter GRS. Opsahl et al. (2020) undersøkte rapportering etter de ulike formene og fant at de som avla regnskap etter GRS ofte rapportert

for generelt og ga for lite selskapsspesifikk informasjon, til tross for interessen dette har for investorer.

Egenkapitaltransaksjoner

Et annet eksempel hvor IFRS stiller langt strengere notekrav enn GRS er ved egenkapitaltransaksjoner. Informasjonen i notene skal bidra til større forståelse av innholdet, betingelsene og usikkerhet i egenkapitaltransaksjoner. Opsahl et al. (2020) understreker viktigheten av at brukere av regnskapet får tilstrekkelig informasjon, særlig ved egenkapitaltransaksjoner. Ved transaksjoner mellom nærstående er det nettopp risiko for at aksjonærene ikke blir behandlet likt, eller at selskapets interesser får vike for egeninteresser hos eierne. Undersøkelsene gjort av Opsahl et al. (2020) viste at selskap som benytter seg av GRS har svakere aksjonærbeskyttelse og informasjonsplikt, og at informasjonskvaliteten hos de selskapene dermed blir vesentlig dårligere enn hos selskap som rapporterte under IFRS.

Dekomponering av finansielle instrumenter

Dekomponering av ulike finansielle instrumenter er et annet eksempel på at IFRS stiller strengere krav enn GRS (jf. IAS 32.32). Eksempelvis vil etablering av konvertibel gjeld kreve en dekomponering hvor opptaket av gjelden innregnes i regnskapet for seg, og etablering av konverteringsretten føres for seg. En slik dekomponering kreves ikke under GRS, og undersøkelsen til Opsahl et al. (2020) viste at ingen av selskapene som benyttet GRS foretok separat innregning for verdien av konverteringsretten. Regnskapsloven § 7-1, andre ledd kan i noen tilfeller pålegge noteopplysninger om konvertibel gjeld, men hovedregelen er at det ikke stilles notekrav til slik gjeld under GRS.

Presentasjon av gjeld

Når det gjelder presentasjon av gjeld, både langsiktig og kortsiktig, gjøres det også på ulike måter om man forholder seg til IFRS eller GRS (Opsahl et al., 2020). Ifølge regnskapsloven klassifiseres gjeld som langsiktig hvis den ikke er knyttet til et varekretsløp, og den forfaller mer enn ett år etter transaksjonstidspunktet. Kortsiktig gjeld er den gjelden som ikke har kriteriene som gjelder for langsiktig gjeld. Regnskapsloven åpner for at man kan velge å klassifisere neste års avdrag på langsiktig gjeld som kortsiktig gjeld inneværende år. Derimot etter IFRS er dette ikke et valg, men et krav, der skal neste års avdrag for langsiktig gjeld presenteres som kortsiktig gjeld (Opsahl et al., 2020).

Tidsfrister

I forhold til tidsfrister for rapportering av regnskapstallene stilles det også ulike krav til de ulike regnskapsstandardene. Regnskapsloven krever at årsberetningen skal være fastsatt seks måneder etter regnskapsårets slutt, mens ved IFRS må selskapene i tillegg forholde seg til verdipapirhandelloven. De som rapportere etter IFRS må derfor offentliggjøre sin årsrapport senest fire måneder etter årsavslutning, og dermed to måneder tidligere enn ved GRS. Opsahl et al. (2020) fant i sin undersøkelse at denne rapporteringsfristen som følger av verdipapirhandelloven er med på å styrke informasjonskvaliteten til regnskapet i forhold til de regnskap som ikke behøver å forholde seg til et tidligere fastsettelsestidspunkt. Opsahl et al. (2020) antok at mulige og aktuelle investorer var interessert i å få tilgang til regnskapsinformasjonen så tidlig som mulig, noe som støttes av store mengder tilsvarende litteratur på temaet.

Videre fant Opsahl et al. (2020) flere tilfeller hvor regnskapsinformasjon fra selskaper som ikke rapportere etter IFRS var mangelfull og av lav kvalitet. Flere av regnskapene tilfredsstilte ikke behovene eksterne investorer har for å få beslutningsnyttig informasjon, og Opsahl et al. (2020) konkluderte derfor med at regnskapene som ikke benyttet seg av IFRS var svært lite investorvennlig. Til tross for dette viste undersøkelsen at de aller fleste av selskapene som kunne velge fritt om de ønsket å rapportere etter IFRS eller GRS, valgte å rapportere etter GRS. Funnene til Opsahl et al. (2020) står i samsvar med funn fra tidligere litteratur som har pekt på at overgang fra nasjonale regler til IFRS gir regnskaper av høyere kvalitet. At dette viser seg å også gjelde ved overgang fra GRS til IFRS (Stenheim & Madsen, 2017) er en del av bakgrunnen til at vi ønsker å gå nærmere inn på temaet i denne oppgaven.

Tabell 3 - Sentrale ulikheter mellom IFRS og GRS

	IFRS	GRS
Hovedforskjeller	Balanseorientert	Resultatorientert
	Omfattende notekrav	
Verdsettelse	Virkelig verdi	Historisk kost
Utbytte	Regnskapsføres etter det kommer inn. Finnes ikke noe opptjenings-prinsipp	Balansføres og inntektsføres hos investor iht. opptjenings-prinsippet
Varige driftsmidler	Dekomponering ved avskrivning og nedskrivning	Restverdi går i null, ingen behov for dekomponering
Goodwill	Inntektsføres umiddelbart	Avskrives
Rapporteringsfrist	4 mnd. etter årsavslutning	6 mnd. etter årsavslutning

2.3.2 Effekten av IFRS på egenkapitalen

Som nevnt er det strengere notekrav i IFRS når det kommer til egenkapitaltransaksjoner, og også en bedre tilpasning til investorers behov. Viktigheten av egenkapital for et selskap som leter etter investorer eller lån er av stor betydning. Derfor vil det være nyttig å se på forskjeller på beregning av egenkapitalen mellom IFRS og GRS.

Til å begynne med ser man hvordan egenkapitalen påvirkes ulikt i behandlingen av utbytte. I GRS må foreslått utbytte føres som skyldig utbytte, og derfor som en forpliktelse og kortsiktig gjeld. Når det gjelder samme situasjon innenfor IFRS tillater ikke standarden at utbytte vedtatt etter balansedagen kan regnes som en forpliktelse (Fardal, 2007). På balansedagen vil derfor foreslått utbytte fortsatt medregnes i egenkapitalen, noe som gir høyere egenkapital enn det som vil være realitet ved balansedagens forfall. Av forskningen til Berner og Olving (2013) kom det frem at en innføring av IFRS ga varierende effekt på egenkapitalen. Av deltakerne i deres undersøkelse opplevde 53% en økning av egenkapital, der enkeltvariabelen med størst effekt var reklassifiseringen av utbytte fra gjeld til egenkapital. Dette støttes også opp av Ernst&Young (2011) sin forskning da de målte effekten av et skifte fra GRS til IFRS, som konkluderte med at den gjennomsnittlige egenkapitalen til de analyserte selskapene økte med ca. 2,5%.

Ser vi tilbake til forskningen av Berner og Olving (2013) kommer det likevel frem at 47% av deltakende selskap opplevde en reduksjon i egenkapital. I Ernst&Young (2011) forskning fremkommer det at 59% fikk en uendret eller nedgang i egenkapitalen. Nedgangen av egenkapital forklares med at deler av utsatt skattefordel måtte fjernes etter overgang til IFRS eller at selskapene hadde uamortiserte estimatavvik i sammenheng med pensjonsforpliktelsene deres. Etter IFRS sin standard var det nettopp dette avviket som måtte tillegges pensjonsforpliktelsene, og derfor påvirket det egenkapitalen i motsatt grad av økningen som kom fra endringen i utbyttehåndtering (Berner & Olving, 2013).

2.3.3 utfordringer knyttet til regnskapsrapportering etter IFRS

Et skifte fra GRS til IFRS vil medføre noen utfordringer for norske regnskapsprodusenter. Til å begynne med vil vi se på innføringsåret av IFRS og det omfattende arbeidet IFRS 1 medfører. Selskapene må ved innføring av IFRS reprodusere eller omarbeide fjorårets eller forrige periodes resultatregnskap, som i stor grad vil bidra til økt arbeidsmengde.

Det vi også kan se er at IFRS i all hovedsak er utviklet med hensyn for børsnoterte foretak og konsernregnskapet de er pliktig å avlegge. Det innebærer kompliserte regler og et stort rapporteringsomfang som i utgangspunktet ikke er tilpasset andre enn børsnoterte selskap (Kvifte, 2006). Dette vil kunne medføre at de som velger et skifte til IFRS vil kunne få implikasjoner med sammenlignbarhet til andre norske selskap som rapporterer etter GRS og ROR. For selskap som velger en frivillig overgang til IFRS vil dette være en problemstilling de må ta stilling til.

På samme måte som med god regnskapsskikk, legger også IASB vekt på sammenlignbarhet i de ledende og sentrale standardene (Kvifte, 2006). Det vil si at alle regnskap som er utformet etter en felles standard og regnskapsregler skal kunne sammenlignes med hverandre.

Internasjonalt vil derfor IFRS være et sammenlignbart regnskapsspråk. Utfordringen for de som rapporterer etter IFRS i Norge vil derfor være at regnskapsinformasjonen deres ikke presenteres utfra samme prinsipper som andre GRS-rapporterende selskap lenger og da ikke kan vurderes etter samme grunnlag. En løsning på dette kan være forenklet IFRS, som har flere likheter til GRS. Som Kvifte (2006) påpeker er det ikke usannsynlig at IFRS i fremtiden vil bli et bransjespråk, noe som da kan løse problemet med sammenlignbarhet i markedet.

Som nevnt tidligere er notekravene langt strengere og mer krevende for IFRS enn GRS, blant annet på grunn av beregningen av virkelig verdi. Som et resultat av detaljreguleringen i IFRS består standarden av et langt mer detaljert og rigid regelverk. Der norske regnskapsregler sammenfattes over 450 sider, er standarden til IFRS på omentrent 2500 sider (Fardal, 2007). Det vil si et skriftlig regelverk som er over fem ganger større. Dette regelverket vil utvilsomt medføre krav til større kompetanse og større tidsforbruk, og derav en større kostnad for selskapet (Husby, 2008).

På grunn av kompleksiteten og kunnskapsbehovet IFRS som rapporteringsstandard medfører, vil også revisor få en viktigere rolle i prosessen med utarbeidelse av regnskap (Husby, 2008). Dette blant annet fordi IFRS gir rom for fortolkninger, skjønnsmessige vurderinger og krever at prinsipielle spørsmål besvares. For å kunne ta stilling til disse utfordringene må revisor henvende seg til internasjonale eksperter for å konsekvent forholde seg til standardens krav. En slik situasjon vil ikke bare kreve et større tidsbruk av revisor, men vil også kreve en bredere kompetanse (Husby, 2008).

2.3.4 Fordeler med regnskapsrapportering etter IFRS

Det er en rekke fordeler med å rapportere etter IFRS. Solheim (2012) uthever blant annet at en overgang til IFRS vil medføre vesentlig harmonisering med store deler av det europeiske markedet. Dette vil igjen kunne skape viktige synergieffekter for norske selskaper. Han stiller seg også kritisk til argumentene, fremhevet av regnskapsprofesjonen, om at det er store kostnader knyttet til en slik overgang. Disse argumentene mener han er ensidige og ikke sett opp mot de besparelser man kan få på langt sikt. Med besparelser mener han blant annet muligheten under IFRS til å avlegge skatteregnskap med realisasjonsprinsipp.

Andre fordeler med rapporteringsformen er hvordan eiendeler måles til virkelig verdi, hvor beslutningsnyttig informasjon er for potensielle investorer, samt nytten IFRS gir i forbindelse med globaliseringen og internasjonale samarbeid (Solheim, 2012).

Måling av eiendeler til virkelig verdi

At IFRS krever at eiendeler måles til virkelig verdi er et av hovedforskjellene mellom GRS og IFRS. I standarden ser vi blant annet at ikke-finansielle eiendeler, forpliktelser og levende

organismer er alle eiendeler som skal vurderes til virkelig verdi jf IAS 16 (IASB, 2018). Med virkelig verdi mener vi den verdien markedet ville betalt for eiendelen ved et salg. Strandberg og Sellæg (2014) så på verdimåling etter IFRS i fiskeindustrien, og presiserte at å måle levende biologiske organismer til virkelig verdi vil i mange situasjoner være den eneste meningsfulle måten å måle verdiskapning på. Selv om en slik verdimåling er komplisert å utvikle vil den øke brukernytten. Leserne av regnskapet får nyttig informasjon og innsikt i selskapenes status på et gitt tidspunkt. Informasjonen kan blant annet brukes til å estimere fremtidig inntjeningsevne.

Beslutningsnyttig informasjon for investorer

Flere forskere er enige i at det er store fordeler for norske selskap å rapportere etter IFRS. Daske et al. (2008) konkluderte med at regnskaper utarbeidet etter IFRS ga mer beslutningsnyttig informasjon for investorer enn om de utarbeidet etter nasjonale regnskapsregler. De forsket på selskaper som rapporterte etter IFRS for å se på de økonomiske konsekvensene av det. De analyserte effekten på blant annet markedslikviditet og kapitalkostnader med å bruke data fra et stort antall selskaper fra land som har innført krav til bruk av IFRS. De fant at markedslikviditeten økte ved innføring av IFRS, samt at kapitalkostnader gikk ned. De registrere også en økning av verdi på egenkapitalen etter innføring av IFRS. Disse fordelene viste seg, under behandling av dataen, å kun oppstå i de land hvor selskaper hadde insentiver til å være transparente, samt der det var strenge håndhevsregimer (Daske et al., 2008).

Beyer et al. (2010) har også sett på regnskaper utarbeidet etter IFRS. De mener at innføring av IFRS-standarder kan redusere informasjonsrisikoen for investorer. Noe som igjen vil kunne bidra til lavere kapitalkostnad, tilgang til mer kapital på en enklere måte, gi økt aksjekurs og bedre likviditet ved omsetning av aksjene.

Globalisering og internasjonale samarbeid

Globaliseringen bidrar til å knytte samfunnet tettere sammen nå enn noen gang tidligere, og i takt med dette blir det viktigere med felles instrumenter og systemer. Mange av de utfordringer vi møter vil vi ha grunner til å løse sammen internasjonalt. Et eksempel på dette er de økende miljøutfordringene vi ser på verdensbasis. Firoz og Ansari (2010) har forsket på

moderne miljøregnskap, og sett om internasjonal rapportering etter IFRS kan bidra til bedre overvåkning og beskyttelse av miljøet. Ifølge dem har behovet for internasjonale standarder økt med globaliseringen, samtidig har utviklingen av mer effektive miljølover og direktiver vært avgjørende for å styre bærekraftig økonomi. På FNs toppmøte om bærekraftig utvikling i 2009 ble det understreket sammenhengen mellom miljø og finans, og viktigheten av felles målsetninger og tiltak (Firoz & Ansari, 2010). En positiv utvikling er at miljøutfordringene har fått en felles global forståelse, og praksis for miljørapportering har økt dag for dag. Organisasjoner er fortsatt pålagt å øke omfanget av rapportering av sitt miljøregnskap, men kan gjøre det basert på bestemmelser i IFRS-standarden. Firoz og Ansari (2010) konkluderte med at det var behov for forbedring av kvaliteten på miljøregnskapene, og mente at det kunne gjøres med en videreutvikling av standardene til IFRS. Her ser vi klare fordeler og viktigheten av å ha en felles internasjonal rapporteringsstandard som IFRS.

Sett i lys av revisors utfordring med en kompleks situasjon som krever god kompetanse, vil det også medføre en positiv effekt for selskap som avlegger regnskap etter IFRS. Revisors behov for konsultasjon med internasjonale eksperter vil heve kvaliteten på revisors arbeid, og ikke minst vil revisors arbeid bidra til at selskapet leverer et sammenlignbart regnskap med internasjonal konsistens (Husby, 2008).

2.4 Valg av regnskapsspråk

I denne delen vil vi benytte oss av teori om prinsipal-agent og asymmetrisk informasjon. Prinsipal-agent-teori er en nyttig teori i denne sammenhengen fordi den forklarer forholdet mellom regnskapsbrukerne og regnskapsprodusenten. Teorien vil belyse hvordan regnskapsinformasjon kan benyttes for å oppfylle selskapets interesser. Idéen bak teorien er at det inngås en kontrakt mellom prinsipal og agent, der agenten skal utføre oppgaver på prinsipalens rammer og premisser (Jensen & Meckling, 1976). I dette tilfellet vil utarbeidelse av regnskapet som informasjonskilde være oppgaven som skal utføres. Agenten utfører denne oppgaven på vegne av prinsipalen, og skal derfor ivareta prinsipalens interesser. I denne sammenhengen tar vi utgangspunkt i at aktørene innenfor økonomiens verden er rasjonelle og drevet av egeninteresse, og at asymmetrisk informasjon mellom aktørene ligger til grunn. I forhold til vårt utgangspunkt kan vi si at selskapene jobber for profitt, der de kan ha behov for midler fra investorer, banker eller andre finansinstitusjoner. På den andre siden vil investorer,

banker og andre finansinstitusjoner kreve avkastning på deres investeringer. Her kan det oppstå en situasjon der begge aktører i et prinsipal-agent-forhold ønsker å tjene sin egeninteresse.

Et problem med prinsipal-agent-teorien er at agenten ikke alltid handler etter prinsipalens interesser. Agenten vil ofte ha egne interesser og mål når oppgaven utføres. Det er derfor en utfordring for prinsipalen å kunne stole fullt og helt på at ens egne interesser blir ivaretatt (Jensen & Meckling, 1976). Agenten sitter også ofte med mer informasjon enn prinsipalen, og kan derfor kontrollere informasjonsflyten. I et investorperspektiv vet vi at investorer ofte krever regnskapstall for å gå inn i en investeringsavtale. Regnskapsprodusenten må derfor kunne styre og kontrollere hvilken informasjon som kommer frem til regnskapsbrukerne. Dette kan gjøres med for eksempel valg av regnskapsspråk. Valget mellom IFRS og GRS, og forskjellene mellom de to regnskapsspråkene gjør at agenten kan velge hvilken informasjon som kommer frem til regnskapsinteressentene.

2.4.1 Informasjonsøkonomi som et virkemiddel

Innenfor økonomisk teori kan informasjon defineres slik at det omfatter data som er produsert med en intensjon og et potensial til å påvirke en beslutning (Capurro & Hjørland, 2003). Det vil si at hvis informasjonen brukes riktig, vil den være et nyttig virkemiddel for ledelsen i et hvert selskap (Mintzberg, 1973). Formålet med informasjonen, som i denne sammenhengen er regnskapet, er at det skal gi grunnlag for beslutning og være en kontrollfunksjon for måloppnåelse (Mellempvik et al., 1988, s. 101-119).

Som nevnt har partene i et prinsipal-agent-forhold ulik grad av informasjon. Vi vil derfor se på ulike tilfeller hvor informasjonsøkonomi brukes som et virkemiddel for regnskapsprodusenten for å få investorer, långivere og andre regnskapsinteressenter til å oppfylle agentens egeninteresser. Vi vil videre se på hvordan informasjonsasymmetri mellom prinsipal og agent kan brukes av agenten for å oppfylle sine egeninteresser. Dette innebærer å utnytte asymmetri, men først og fremst redusere asymmetrien for egen vinning. Som Stenheim et al. (2017) forklarer er regnskapets viktigste oppgave å minske asymmetrisk informasjon.

Det finnes i hovedsak to typer av problemstillinger innenfor asymmetrisk informasjon, som avhenger av når asymmetrien oppstår. De to problemtypene som oppstår er moralsk hasard, også kalt skjult handling, og ugunstig utvalg (Macho-Stadler & Pérez-Castrillo, 2001). De nevner også en siste problemtype som går under ugunstig utvalg, som kalles for signalisering. Ved å se på disse problemtypene kan man forklare hvordan informasjonsøkonomi brukes som et virkemiddel for aktørene i prinsipal-agent-teorien. Ved å se på disse problemene kan man forstå viktigheten av et relevant og rettviseende bilde av regnskapet.

I kontraktsforholdet mellom prinsipal og agent, kan det på et tidspunkt oppstå informasjonsasymmetri. Når problemet moralsk hasard oppstår ligger det til grunn at både prinsipal og agent har samme informasjonsgrunnlag i det kontraktsforholdet etableres (Macho-Stadler & Pérez-Castrillo, 2001). Informasjonsasymmetrien oppstår derfor i etterkant av at forholdet er etablert ved at agent får mer informasjon og ikke oppfyller kontrakten. Det vil si at agenten foretar en handling som berører den andre parten ufordelaktig. Det kan også være at prinsipal ikke kan observere de forholdene som kontrakten tilsier. I denne sammenhengen vil ikke moralsk hasard normalt være et problem som kan oppstå mellom regnskapsprodusent og regnskapsbruker i og med at regnskapsinformasjon er historisk data som etter lovverk må presentere et rettviseende bilde jf. RSKL §3-2 bokstav a (Regnskapsloven, 1998).

Det som derimot kan skje er at det kan oppstå differanse i hvordan prinsipal og agent tolker regnskapet og dens informasjon. Som nevnt må regnskapet gi et rettviseende bilde, noe prinsipalen forventer at agenten overholder (Mellemvik et al., 1988). Sett i lys av forventingen om et rettviseende bilde kan derfor prinsipalen, i vårt tilfelle investorer, banker og så videre, kreve at regnskapet utformes på en spesifikk måte. Regnskapsprodusenten må derfor tilpasse sin måte å rapportere informasjon på slik at prinsipalen oppfatter informasjonen som pålitelig.

Når problemtypen ugunstig utvalg oppstår ligger det til grunn at prinsipal og agent har ulik informasjon, at det er informasjonsasymmetri i det tidspunktet kontraktsforholdet oppstår (Macho-Stadler & Pérez-Castrillo, 2001). I forhold til vår oppgave kan vi knytte dette til hvordan regnskapet er presentert ovenfor investorer, banker og andre regnskapsbrukere. Her kan valg av regnskapsspråk være en metode for regnskapsprodusenten å begrense informasjon ut til regnskapsbrukeren. Agenten kan tilbakeholde noe av informasjonen og viderefører

informasjonsasymmetrien mellom agent og prinsipal. Dette kan også skje ubevisst vet at regnskapsprodusenten ikke innehar den kunnskapen som er nødvendig.

Signalisering baserer seg, på samme måte som ugunstig utvalg, på at aktørene har ulik informasjonsmengde. Med dette menes at den ene aktøren signalisere ut mer informasjon til den andre når det anses som nødvendig (Macho-Stadler og Pérez-Castrillo, 2001). I starten av et kontraktsforhold vil det være informasjonsasymmetri mellom prinsipal og agent når det gjelder informasjon om et gitt selskap. Som nevnt tidligere vil derfor regnskapet være et virkemiddel til å redusere denne informasjonssymmetrien. Ved å signalisere riktig informasjon kan regnskapsprodusenten bidra til mer symmetrisk informasjon mellom partene, og samtidig bruke informasjonsøkonomi som et virkemiddel for å oppnå sine egne interesser.

Macho-Stadler og Pérez-Castrillo (2001) legger vekt på at det er viktig for agenten å vite når signalisering skal brukes i et prinsipal-agent-teoretisk perspektiv. De legger vekt på at signalisering kun skal brukes i situasjoner der informasjonen vil føre til at agenten oppnår et bedre offentlig bilde av seg selv. Sett i lys av vår oppgave kan vi derfor knytte dette til selskapets regnskapsinformasjon, og viktigheten av å forstå hva de ulike regnskapsspråkene representerer. Hvilken informasjon et selskap gir til sine regnskapsinteressenter kan derfor ses i sammenheng med signalisering, og hvordan agenten kan redusere informasjonsasymmetri ved å presentere de solide sidene av selskapet sitt.

2.4.2 Insentiver ved valg av regnskapsspråk

I dette tilfellet vil ikke prinsipalen, som vi definerer som investorer og andre regnskapsbrukere, ha noe å si for beslutningsmyndigheten til agenten, altså regnskapsprodusenten. Det vi derimot er interessert i å se på i et prinsipal-agent-teoretisk perspektiv er agentens handlinger drevet av egeninteresse. Derfor vil insentivene til agenten være det mest relevante fra denne teorien. Asymmetrisk informasjon hos prinsipal og agent er et forhold som kan føre til at agenten opptrer opportunistisk og handler i egeninteresse (Busch et al., 2009).

På bakgrunn av at regnskapets formål er å forhindre asymmetrisk informasjon, kan vi ved hjelp av prinsipal-agent-teori se at regnskapsprodusenten kan bruke regnskapet som et virkemiddel for å tilbakeholde eller formidle informasjon basert på egne insentiver. Agenten

kan gjøre dette for å kontrollere informasjonsflyten, og vil derfor alltid sitte på mer informasjon enn regnskapsbrukerne. Her er det igjen et spørsmål om hvilke insentiver regnskapsprodusent har, og hvilken informasjon den ønsker å gi ut. Regnskapsspråk og regnskapskvalitet er virkemidler agenten har til å formidle selskapets informasjon og finansielle stilling.

I forhold til problemet med ugunstig utvalg i prinsippal-agent-teorien ser vi også at asymmetrien som eksisterer før kontraktsforholdet blir etablert ikke er ønskelig for agenten. Regnskapets formål skal være å redusere asymmetrisk informasjon, og dermed kan regnskapsprodusenten ved valg av regnskapsspråk gjøre informasjonen mer lesbar for sine interessenter. For internasjonale investorer vil et internasjonalt regnskapsspråk være mer lesbart, og det kan igjen forenkle prosessen med å få tak i investorer for regnskapsprodusenten. Det er derfor viktig å forstå hva insentivene til regnskapsprodusenten er, og hvilke fordeler valg av regnskapsspråk kan gi ovenfor ulike interessenter.

Videre vil vi se på hvilke insentiver en agent kan ha for å dele informasjon med prinsippal, og på den måten redusere den asymmetriske informasjonen. Antakelsen om at en økonomisk aktør primært er motivert av sin egeninteresse legges også til grunn for regnskapsprodusenten (Cappelen & Tungodden, 2012). På bakgrunn av dette ser vi tilbake til Stenheim et al. (2017) sin teori om selskapenes behov for et beslutningsnyttig regnskap, som vil være avgjørende for både prinsippal og agent. På den ene siden har regnskapsinteressenter behov for et beslutningsnyttig regnskap for å avgjøre om de for eksempel skal investere, tilby lån eller inngå avtaler. Om selskapet har behov for investorer, lån og samarbeidsavtaler vil det være i deres interesse at regnskapet fremstilles som beslutningsnyttig. På den andre siden har også regnskapsprodusenten ofte et behov for å kunne sammenligne seg med andre konkurrenter i samme bransje. For eksempel vil det for norske selskap i internasjonale markeder også foreligge en egeninteresse i å kunne sammenligne seg med utenlandske aktører og konkurrenter.

2.5 Regnskapet som verdsettelsesgrunnlag

Investorer er en sentral bruker av selskapsregnskapet. Det er derfor viktig å se på hvordan de benytter seg av regnskapet for å verdsette selskapet ved en eventuell investering.

Hvordan selskapet verdsettes vil variere ut ifra hvilken måte regnskapet presenteres på. Vi vil derfor se på betydningen regnskapsstandarder har på de ulike nøkkeltallene, og presentere de nøkkeltallene som brukes for å oppsummere selskapets regnskap. Her vil vi se på drifts- og resultatmarginer, selskapets egenkapitalandel og gjeldsgrad, og noen av selskapets rentabiliteter. Marginene vil hjelpe oss med å se resultatets størrelse i sammenheng med inntektene. Egenkapitalen og gjeldsgraden vil fortelle oss om selskapets soliditet og finansiering, og nærmere vise hvordan kapitalfordelingen i selskapet er. Rentabilitetene viser oss hvordan effekt selskapets ressurser har hatt på resultatet og i så måte vise oss avkastning på selskapets kapital (Langli, 2010). Tidligere forskning viser effekten de ulike regnskapsstandardene har på måleinstrumentene. Dette vil bidra til å belyse ulikhetene selskapene vil oppleve ved valg av regnskapsspråk.

2.5.1 EBITDA-margin, driftsmargin og resultatgrad

Vi starter med å se på EBITDA-margin, driftsmargin og resultatgrad. Disse marginene definerer Langli (2010) slik:

EBITDA-margin:

Resultat før renter, skatt og av- og nedskrivninger / Totale inntekter

Driftsmargin:

Driftsresultat / Totale inntekter

Resultatgrad:

Årsresultat / Totale inntekter

Behandlingen av ned- og avskrivninger for de ulike regnskapsstandardene viser hvilken effekt regnskapsmetodene i de ulike regnskapsspråkene har på EBITDA-margin og driftsmargin.

Når vi ser på forskningen til Berner og Olving (2013) kan vi se at effekten regnskapsstandardene hadde på EBITDA ikke var signifikant ulike fra GRS til IFRS. Derimot på driftsmarginen, hvor av- og nedskrivninger er inkludert, var det en signifikant positiv forskjell fra GRS til IFRS. Det vil si at driftsmargin var høyere for selskapet etter en overgang fra GRS til IFRS. Reduksjon for avskrivningene i IFRS medførte forbedret driftsmargin. Som

følge av reduksjon for avskrivningene ble også resultatgraden signifikant høyere for IFRS enn GRS (Berner & Olving, 2013).

2.5.2 Egenkapitalandel og gjeldsgrad

Egenkapitalandel og gjeldsgrad defineres av Langli (2010) som:

Egenkapitalandel:

Egenkapital / Totalkapital

Gjeldsgrad:

Gjeld / Egenkapital

Egenkapitalandelen viser hvor stor del av eiendelene som er finansiert av egenkapitalen, mens gjeldsgraden forteller oss forholdet mellom gjeld og egenkapital. Gjeldsgraden beskriver hvor mange kroner gjeld selskapet har per krone egenkapital, og viser hvor mye av eiendelene som er finansiert av kreditorer, sett opp mot hva eierne har bundet opp av kapital (Langli, 2010).

Berner og Olving (2013) sine resultater for egenkapital og gjeldsgrad viser at det ikke ble en økning av egenkapitalandel og forbedret gjeldsgrad selv om verdiberegningsmetoden i IFRS verdsetter selskapenes eiendeler høyere. Dette forklarer de med at IFRS også medførte en økning i gjeld på grunn av pensjonsforpliktelser og annen gjeld. Som et resultat av dette ble derfor selskapenes soliditet og finansiering mer eller mindre uendret etter overgangen fra GRS til IFRS.

2.5.3 Totalkapitalrentabilitet, rentabilitet på sysselsatt kapital og egenkapitalrentabilitet

Når det gjelder rentabiliteter finnes det en rekke ulike rentabilitetsmål å se på. Vi velger å legge vekt på tre rentabilitetsmål som Berner og Olving (2013) har sett på, slik at vi får frem hvilken effekt regnskapsstandardene har på disse rentabilitetene. Vi ser på totalkapitalrentabilitet, rentabilitet på sysselsatt kapital og egenkapitalrentabilitet, som defineres av Langli (2010) på følgende måte:

Totalkapitalrentabilitet:

Ordinært resultat før skatt og renter / Totalkapital

Rentabilitet på sysselsatt kapital:

Totalkapital – rentefri gjeld / Sysselsatt kapital

Egenkapitalrentabilitet:

Ordinært resultat / Egenkapital

Totalkapitalrentabilitet viser hvilken verdiskapning selskapets eiendeler har hatt i løpet av en periode, dette uavhengig om eiendelene er finansiert av egenkapital eller gjeld. Rentabilitet på sysselsatt kapital måles på bakgrunn av ulikheter i blandingsforholdet for egenkapital og gjeld i ulike selskaper. Selskaper med mye gjeld vil få større rentekostnader og derav et dårligere resultat. Derfor brukes denne rentabiliteten til å korrigere for ulikheter i finansieringsstruktur. Ved å skille ut den rentefrie gjelden vil man derfor finne investert kapital (Langli, 2010). Egenkapitalrentabiliteten viser den regnskapsmessige avkastningen på kapitalen som eierne har investert i selskapet (Langli, 2010). Berner og Olving (2013) kom frem til at alle rentabilitetene var signifikant høyere for IFRS enn for GRS. For de utvalgte rentabilitetene svarte medianen til en økning på 5 prosent.

3 Forskningsdesign og metode

I denne oppgaven ønsket vi å identifisere insentivene unoterte selskap har til å velge en frivillig overgang til IFRS som regnskapsspråk, parallelt med å se på bakgrunnen til at andre selskaper ikke velger denne overgangen. Hensikten med dette kapitlet er å vise hvordan vi har gått frem for å samle inn og organisere det empiriske materialet, samt diskuterer metodens betydning for denne studien. Vi har sett på studiens kvalitet i lys av studiens reliabilitet og validitet, og vi vil også presentere teknikken vi har brukt for å analysere forskningsresultatene.

3.1 Valg av forskningsdesign

Basert på våre hypoteser og forskningsspørsmål har vi valgt en kvantitativ undersøkelsesmetode. Dette er et forskningsdesign som vektlegger kvantiteten av innsamlet data (Bryman & Bell, 2015), noe som er en forutsetning for oss da vi var nødt til å nå ut til en stor populasjon for å få nok data. Vi har, som tidligere nevnt, en antakelse om at det er få aktører i våre omgivelser som har gjennomført en frivillig overgang til IFRS, og derfor få aktører som kan gi oss svar på det vi lurte på. Jo større segment vi bruker, desto lettere er det å finne respondenter, og vi ønsker samtidig å se på de aktørene som ikke har valgt denne overgangen for å se hva som er bakgrunnen til det. En kvantitativ metode innebærer også en deduktiv tilnærming (Bryman & Bell, 2015), noe som beskriver hvordan vi går frem med vår forskning. Vi går altså fra teori til empiri. Det designet vi har valgt kan også karakteriseres som et beskrivende (deskriptiv) design, og siden vi ser på en situasjon på et gitt tidspunkt kan den også beskrives som en tverrsnittstudie (Jacobsen, 2015). De resultatene vi får ut av undersøkelsen vil bli presentert som tall i grafer og tabeller.

3.2 Metode for innsamling av data

Vi har valgt å samle inn data ved å gjennomføre en nettbasert spørreundersøkelse. Denne metoden var best egnet til å gi oss en mengde data fra et stort utvalg respondenter.

3.2.1 Spørreskjema

Vi brukte et nettskjema laget av Universitet i Oslo for å utvikle et selvadministrert spørreskjema. I dette programmet la vi inn alle spørsmål vi i forkant hadde utviklet med bakgrunn i våre hypoteser og problemstilling. Siden de begrepene vi ønsket å måle var abstrakte og kvalitative, som motivasjon og kunnskap, var vi nødt til å operasjonalisere disse til målbare begreper. Vi utarbeidet spørsmål med svaralternativer på en skala fra 1 til 5, hvor laveste skår for eksempel var helt uenig, mens høyeste skår var helt enig. Dette kalles også Likert-skala, og brukes normalt sett på variabler som er vanskelig å måle direkte. Med denne metoden fanget vi opp indikatorer for å måle eksempelvis begrepet motivasjon. Vi hadde også spørsmål med to svaralternativer, som ja/nei eller enig/uenig. Vi testet spørsmålene i flere runder på ulike respondenter i vårt nærmiljø, og vi justerte og korrigerende til vi var fornøyd med utformingen av undersøkelsen. Undersøkelsen ble så sendt ut til målgruppen direkte fra programmet.

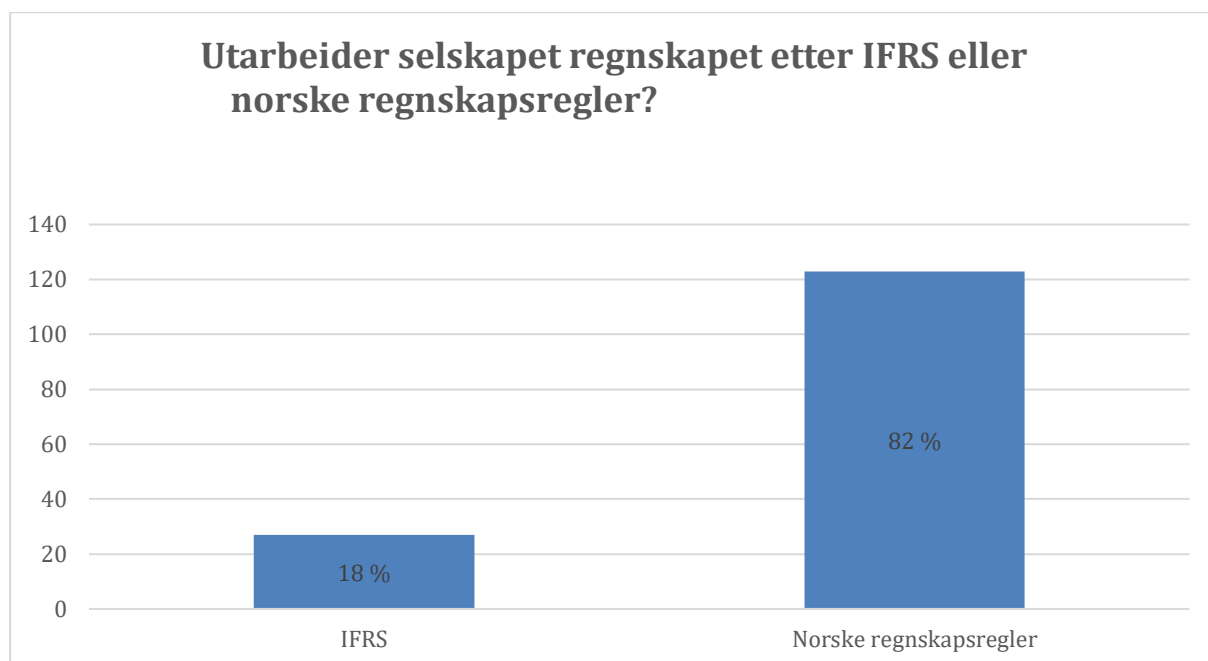
Vi har lagt ved spørreundersøkelsen som vedlegg til denne oppgaven, se vedlegg 1.

3.2.2 Utvalget og endelige respondenter

For å innhente kontaktinfo til målgruppen brukte vi segmenteringsverktøyet Proff Forvalt (2022). Dette programmet tillot oss å segmentere den gruppa vi ønsket å nå ut til. Her valgte vi å segmentere på størrelse og selskapsform. Vi begrenset utvalget til store og mellomstore selskap i Norge. Vi satte et minimum på 70 millioner i omsetning i 2020, og en eiendelsverdi på minimum 35 millioner samme år. Vi begrenset også utvalget til å gjelde kun aksjeselskap.

Etter segmenteringen fikk vi opp 10 052 respondenter i Norge. Av disse var det kun halvparten som hadde tilgjengelig kontaktinformasjon. Vi sendte undersøkelsen direkte fra programmet nettskjema.no (UiO, 2022) til de som hadde registrert gyldig epostadresse. Det ble sendt ut 4 157 vellykkede spørreundersøkelser til respondenter innenfor vårt valgte segment. I ettertid sendte vi ut ytterligere én purring. Grunnen til at vi ønsket å gå så bredt ut som vi gjorde, var for å sikre å få inn nok respondenter. Vi fikk totalt 150 svar.

For å kunne hente ut den informasjon vi hadde behov for var vi fornøyd med fordeling av selskap som rapporterte etter IFRS og de som ikke gjorde det. Se figur 3 under:

Figur 3 – Fordelingen mellom selskap som rapporterer etter IFRS og GRS

18% av våre respondenter rapporterer etter IFRS, noe vi synes er høyt i forhold til populasjon. Ifølge tall hentet fra Brønnøysundregistrene var det levert inn 1989 regnskap etter IFRS eller forenklet IFRS i 2020. Her er det innberegnet både selskapsregnskap og konsernregnskap. Dette er en svært lav andel av totalt antall resultatregnskap som ble levert inn fra norske aksjeselskap i 2020, som totalt var 371 209 stykk. Se fordeling i tabell under.

Tabell 4 - Respondenter i forhold til populasjon

	Antall regnskap	Antall i %
Antall regnskap levert i 2020 (selskapsregnskap og konsernregnskap)	371209	100 %
Antall regnskap levert i 2020, rapportert etter IFRS eller forenklet IFRS	1889	1 %
Antall respondenter i vår undersøkelse	150	100 %
Antall respondenter i vår undersøkelse som rapporterer etter IFRS eller forenklet IFRS	27	18 %

I tallene fra Brønnøysundregisteret er alle aksjeselskap i Norge inkludert, mens i vår undersøkelse har vi segmentert bort de som kategoriseres som små selskaper. Vi utgår fra at det er svært få små aksjeselskap som velger å rapportere etter IFRS, og det kan også vårt utvalg vise til. At vi fikk så mye som 18% som rapporterte etter IFRS gjenspeiler ikke populasjonen, men kommer trolig av segmenteringen vi har gjort mot store og mellomstore selskaper. Vi ser også utfra tallene vi fikk fra Brønnøysundregisteret at 584 av selskapene også leverte inn konsernregnskap, som tilsvarer 31% av de som rapportere etter IFRS. Dette sier oss at 1/3 av selskapene som rapporterer etter IFRS er morselskap i et konsern. For at disse skal kunne beskrives som små må hele konsernet samlet være innenfor rammene av små foretak beskrevet av regnskapsloven (Regnskapsloven, 1998). At flesteparten av disse ikke klassifiseres som små selskap er sannsynlig. På bakgrunn av dette anser vi vårt utvalg som representativt i forhold til populasjon.

3.2.3 Frafall

Vi vil videre presentere frafallet av våre respondenter i en frafallsanalyse. Videre forklarer vi frafallet i henhold til teori av Jacobsen (2015).

Tabell 5 - Frafall av respondenter

Antall aksjeselskap i Norge	Ca 340 000
Relevante respondenter etter segmentering	10 052
Antall selskaper tilgjengelig etter frafall pga. manglende kontaktinfo	4157
Antall besvarelser mottatt	150
Antall besvarelser i % etter frafall etter vellykket utsendelse av undersøkelse	4%

Jacobsen (2015) beskriver de ulike stegene i en frafallsprosess slik:

- Første frafall: Vår egen avgrensning av populasjonen. Et bevisst og kontrollert frafall.
- Andre frafall: Vi mister de vi ikke klarer å kontakte på grunn av manglende kontaktinfo eller lignende.
- Tredje frafall: Her kontrollerer vi frafallet systematisk for eksempel som tilfeldige utvalg, systematisk tilfeldige utvalg, eller ved andre utvalgsformer.
- Siste frafall: De som ikke besvarer undersøkelsen av ulike årsaker.

For å redusere antall frafall, spesielt i siste fase, gjorde vi flere tiltak, som å sende ut infobrev i forkant og purring i etterkant.

I forbindelse med utsendelsen hadde vi vedlagt et skriv med informasjon om undersøkelsen. Her fremkom det at alle respondenter ble anonymisert og at det var valgfri deltakelse. Dette for å redusere frafallet. Samtidig ba vi om at undersøkelsen ble besvart av en ansatt i selskapet med inngående kjennskap til regnskapet, samt selskapets strategi. Dette anså vi som en person i en ledende stilling, for eksempel daglig leder eller økonomileder. De mailadresser vi fikk ut av segmenteringsprogrammet, og som vi brukte var adresser som går til selskapets resepsjon eller administrasjon. Vi var altså avhengig av at undersøkelsen ble videresendt til et annet ledd i organisasjon, noe som ga vår undersøkelse flere ledd på veien før besvarelse, og som mulig kan ha økt frafallet.

Vi kunne også se hvor mange undersøkelser som ble åpnet og hvor mange av disse som ble fullført. 100% av respondentene som startet på undersøkelsen, fullført den. Dette kan tyde på at vi lyktes i å lage en kort og konsis undersøkelse, som var vårt mål.

3.3 Studiens kvalitet

To viktige kriterier for å evaluere forskningsdata er studiens reliabilitet og validitet (Bryman & Bell, 2015). Reliabiliteten måler om forskningen er repeterbar, stabil og konsekvent, mens validiteten sier noe om hvor trygg man kan være på konklusjonen av en studie (Bryman & Bell, 2015).

3.3.1 Reliabilitet

Som nevnt refererer reliabilitet til hvor konsekvent studien er. Bryman og Bell (2015) beskriver tre fremtredende faktorer som skal være til stede når man vurderer en studies reliabilitet. Første faktorene er stabilitet, som betyr at samme studie vil ha lite variasjon over tid om den blir utført igjen med samme utvalg. For å teste stabiliteten kunne vi kjørt det Bryman og Bell (2015) kaller test-retest hvor vi hadde kjørt samme test til samme utvalg ved to ulike tilfeller. I vårt tilfelle ble tidsrammen en utfordring som gjorde det vanskelig for oss å benytte oss av denne metoden. Vi mener også at en slik metode ikke ville vært relevant for oss da variasjon i testresultatene i stor grad kan handle om at selskapet har endret strategi, eierskap, målsetninger eller lignende over tid.

Den andre faktoren er intern reliabilitet, som handler om å se en naturlig sammenheng mellom svarene fra respondenten (Bryman & Bell, 2015). I analyseprogrammet SPSS (2021) har vi mulighet å bruke det som kalles Cronbach's Alpha for å måle om det er en korrelasjon mellom de ulike spørsmålene og svarene.

Den siste viktige faktoren handler om den subjektive påvirkningen vi som forskere kan ha på resultatet av forskningen. Slik påvirkning kan oppstå på mange ulike måter underveis, men med bruk av automatisert analyseverktøy er sjansen mindre for at vi påvirker svarene. Vi har også valgt å bruke svært få åpne spørsmål, nettopp for å minimere risikoen for dette.

3.3.2 Validitet

Validitet handler om at begrepene og spørsmålene faktisk måler det de skal (Bryman & Bell, 2015). For å sikre validitet er det viktig med fokus på språket og hvor relevant spørsmålene er. Ved å teste spørsmålene på respondenter i vårt nærmiljø fikk vi korrigert språket der kunne oppstå misforståelser, eller der spørsmålene ikke ble forstått korrekt. Vi fikk også god hjelp av veileder til å bedømme validiteten på undersøkelsen. Vår veileder har god erfaring med slike forskningsprosesser, og har inngående kjennskap til temaet vi skriver om. Hennes bedømming av spørsmålene i undersøkelsen bidrar til å sikre det Bryman & Bell (2015) kaller face validity.

3.4 Gjennomføring av analysen

Ved gjennomføring av analysen la vi inn alle tallmaterialene fra undersøkelsen i analyseprogrammet SPSS (2021). Derifra hentet vi ut deskriptiv statistikk for å beskrive dataen i første omgang, før vi så gjennomførte analyser i form av faktoranalyse og regresjonsanalyse. Dette for å se på sammenhenger mellom de ulike variablene.

3.4.1 Deskriptiv statistikk

Statistikk kan fremføres deskriptivt for å beskrive eller dra slutninger om observasjoner (Fisher & Marshall, 2009). Dette gjøres med å bruke data fra et utvalg som så generaliseres til en større gruppe eller hele populasjonen. Deskriptiv statistikk beskrives videre av Fisher og Marshall (2009) som de numeriske og grafiske teknikkene som brukes til å organisere, presentere og analysere data. Deskriptive statistikk har som mål å identifisere en tendens i en spredning av score, som også beskrives som variansen.

Denne formen for statistikk er nyttig for å redusere data til et oversiktlig bilde, og for å kunne gi mening av resultatene. Vi vil bruke tabeller og grafer for å fremføre våre resultater, og samtidig vise til gjennomsnittet. Gjennomsnittet forteller oss hva som er det mest brukte svaret fra våre respondenter (Jacobsen, 2015).

3.4.2 Faktoranalyse

Vi har i denne undersøkelsen brukt faktoranalyse for å se om de sammenhengene og dimensjonene vi forventer å finne faktisk kan bekreftes. Det er ikke uvanlig å bruke faktoranalyse i de tilfeller man har benyttet seg av Likert-skala for å se om det er en iboende struktur til den mengden data man har samlet inn (Bryman & Bell, 2015). Faktoranalysen er med på å forenkle datamaterialet med å redusere antall variabler, og analysere relasjoner mellom de ulike variablene. Vi har brukt faktoranalysen blant annet for å se på bakgrunnen til at noen selskaper velger å bruke IFRS, mens andre ikke velger å bruke IFRS ved regnskapsrapportering.

3.4.3 Regresjonsanalyse

Vi har brukt lineær regresjonsmodell for å se på sammenhenger mellom ulike variable fra vår undersøkelse. Vi ønsker å se om de ulike variablene korrelerer, og hvorvidt en uavhengig variabel, som for eksempel styresammensetning, kan ha en direkte påvirkning på en avhengig variabel, som for eksempel valg av IFRS eller GRS. Andre eksempler på relevante sammenhenger er ramset opp i tabellen under.

Tabell 6 - Eksempler over sammenhenger til regresjonsanalysen

Alder på bedriften	Dagens rapporteringsform
Internasjonale investorer	
Internasjonale samarbeidspartnere	
Styrets sammensetning	
Kjennskap til IFRS	Planer om å ekspandere internasjonalt
Holdning til å endre til IFRS	

Disse og flere sammenhenger kan man lese ut av en regresjonsanalyse. Ved å bruke denne formen for analyse kan man i større grad isolere en og en faktor. Vi vil på denne måten undersøke hvilke faktorer som kan forklare et valg av regnskapsspråk.

4 Empiri, resultater og diskusjon

I dette kapitlet vil vi presentere funnene som er kommet av vår datainnsamling gjennom spørreundersøkelsen. Vi vil gjennomgå empirien og diskuterer den, først og fremst i to delkapitler. Det første kapitlet vil vies til deskriptiv statistikk, hvor dataen fremstilles som et helhetlig bilde. Vi vil fremstille tabeller og modeller som forklarer empirien. Videre i andre delkapittel vil vi analysere data ved hjelp av analysemetodene presentert i metodekapitlet. Vi har valgt å sette kapitlet opp slik at resultater og diskusjoner tas under ett.

4.1 Deskriptiv statistikk

4.1.1 Hvilke selskaper som bruker IFRS

Før vi stilte spørsmål direkte rettet mot IFRS undersøkte vi faktorer ved selskapet som kan være med å forklare valg av regnskapsspråk. Vi stilte spørsmål om bransje, årsverk, alder på selskapet, styresammensetning, eierstruktur og internasjonalt samarbeid. Vi ønsket å danne oss et bilde av likheter mellom selskapene som rapportere etter IFRS.

Bransje

I undersøkelsen stilte vi spørsmål om hvilken bransje selskapet tilhørte. Totalt traff vi flest selskaper i bransjene energi og industri, bygg og anlegg, varehandel og tjenesteyting og rådgivning. Disse representerte over 70% av våre svar. Resterende 30% representerte de fleste andre bransjer.

Når det gjelder hvem av disse som rapporterte etter IFRS var det god spredning mellom bransjene, og vi presenterer de største i figuren under.

Sammenheng mellom regnskapsspråk og bransje					
			Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?		Total
			IFRS	Norske regnskapsregler	
Hvilken bransje opererer bedriften i hovedsakelig?	Bygg og anlegg	Count	6	26	32
		% within Hvilken bransje opererer bedriften i hovedsakelig?	18,8%	81,3%	100,0%
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	22,2%	21,1%	21,3%
	Energi og industri	Count	10	25	35
		% within Hvilken bransje opererer bedriften i hovedsakelig?	28,6%	71,4%	100,0%
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	37,0%	20,3%	23,3%

Figur 4 - De to største bransjene som bruker IFRS som regnskapsspråk.

I figur 4 ser vi at hele 37% av de respondenter som svarte at de benyttet seg av IFRS kommer fra bransjen energi og industri. Det var også den bransjen som representerte størstedelen av det totale antallet svar, hele 23,3% av våre respondenter. Norge er en energinasjon og en vesentlig del av verdiskapningen og eksporten er knyttet nettopp til vår rolle som energileverandør (Moss, 2018). Dette er en bransje som i stor grad driver med internasjonal eksport og samarbeid. Norge eksporterer i all hovedsak olje og gass, men også kraft i Europa. I 2016 utgjorde oljeeksport 25% av samlet eksportverdi. Gasseksporten stod samme år for 22% av eksportverdien, og Norsk gass dekket da 25% av EUs gassforbruk. Norge er også blant Europas største vannkraftprodusenter og har så mye som 50% av Europas magasinkapasitet (Moss, 2018). Dette er altså en bransje med store utenlandske interesser, og derfor også naturlig at de ønsker å forholde seg til internasjonale standarder.

Selskapets alder

Når det gjelder selskapenes alder undersøkte vi også det i sammenheng med regnskapsrapportering. Figuren under presenterer funnene våre.

Sammenheng mellom selskapets levetid og regnskapsspråk

			Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?		Total
			IFRS	Norske regnskapsregler	
Hvor lenge har selskapet vært etablert?	0-5 år	Count	0	1	1
		% within Hvor lenge har selskapet vært etablert?	0,0%	100,0%	100,0%
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	0,0%	0,8%	0,7%
	11-20 år	Count	2	24	26
		% within Hvor lenge har selskapet vært etablert?	7,7%	92,3%	100,0%
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	7,4%	19,5%	17,3%
	6-10 år	Count	0	7	7
		% within Hvor lenge har selskapet vært etablert?	0,0%	100,0%	100,0%
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	0,0%	5,7%	4,7%
Mer enn 20 år	Count	25	91	116	
	% within Hvor lenge har selskapet vært etablert?	21,6%	78,4%	100,0%	
	% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	92,6%	74,0%	77,3%	

Figur 5 - Sammenheng mellom selskapets levetid og regnskapsspråk.

I figur 5 ser vi at 92,6% av de som rapporterte etter IFRS i vår undersøkelse var selskap eldre enn 20 år. Av de yngste selskapene mindre enn 5 år var det ingen som rapporterte etter IFRS. Vi tror dette kan ha noe med kjennskap til de ulike rapporteringsformene, samt at de yngste selskapene ikke er like etablerte på det internasjonale markedet.

Styresammensetning

Når det gjelder styresammensetningen til våre respondenter har vi i tabellen under en oversikt som viser fordeling av styremedlemmer i selskaper som rapporterte eller IFRS og GRS.

Tabell 7 - Sammenheng mellom regnskapsspråk og styresammensetning

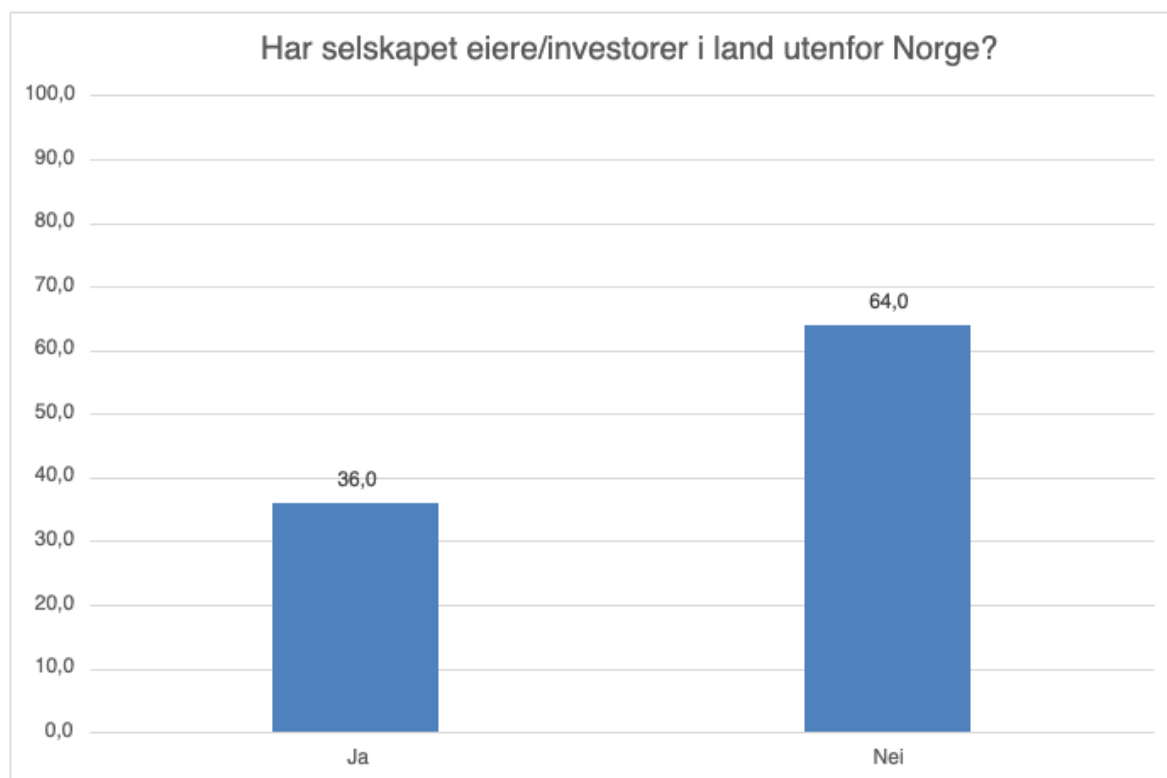
		Sammenheng mellom regnskapsspråk og styresammensetning												
		Hvem sitter i styret til bedriften?_daglig leder		Hvem sitter i styret til bedriften?_eiere		Hvem sitter i styret til bedriften?_regnskap og revisjon		Hvem sitter i styret til bedriften?_familiemedlemmer		Hvem sitter i styret til bedriften?_venner		Hvem sitter i styret til bedriften?_profesjonelle samarbeidspartnere		
		Daglig leder		Eier/eiere		Eksterne parter med spisskompetanse innenfor regnskap og/eller revisjon		Familiemedlemmer		Venner		Profesjonelle samarbeidspartnere		
Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	IFRS	Count	15	12	6	21	25	2	27	0	27	0	16	11
		% within	55,6%	44,4%	22,2%	77,8%	92,6%	7,4%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	59,3%	40,7%
		% within Hvem sitter i styret til bedriften?_daglig leder	22,7%	14,3%	26,1%	16,5%	20,5%	7,1%	18,9%	0,0%	18,1%	0,0%	16,0%	22,0%
	Norsk	Count	51	72	17	106	97	26	116	7	122	1	84	39
		% within	41,5%	58,5%	13,8%	86,2%	78,9%	21,1%	94,3%	5,7%	99,2%	0,8%	68,3%	31,7%
		% within Hvem sitter i styret til bedriften?_daglig leder	77,3%	85,7%	73,9%	83,5%	79,5%	92,9%	81,1%	100,0%	81,9%	100,0%	84,0%	78,0%

Ut fra tabell 7 ser vi at ingen IFRS-rapporterende selskaper hadde venner eller familie i styret. De hadde i all hovedsak eiere, daglig leder og profesjonelle samarbeidspartnere. Når det gjelder de GRS-rapporterende selskapene hadde de fleste der også eiere, daglig leder og profesjonelle samarbeidspartnere. Det eneste som skilte her var at GRS-rapporterende selskaper hadde en større andel eksterne parter med spisskompetanse innen regnskap og revisjon, samt familiemedlemmer i styret.

Dette sier oss at styresammensetning, i hvert fall i vår undersøkelse, ikke viser tegn til å korrelere med valg av regnskapsstandard. De ulike selskapene har stort sett like styresammensetninger.

Utenlandske eiere eller investorer

Som tidligere vist i figur 3 så vi at 18 % av våre respondenter fører regnskap etter IFRS. Av disse viser figur 6 at 36 % har eiere eller investorer i land utenfor Norge. Dette gjelder altså når vi ser på alle våre respondenter.

Figur 6 - Fordeling selskaper med eiere eller investorer i land utenfor Norge.

At så mange av våre respondenter har eiere eller investorer fra land utenfor Norge viser hvilken effekt globaliseringen har hatt på norske selskap, og vil nok også i fremtiden prege regnskapsrapporteringen i Norge. Som Daske et al. (2008) nevnte er det enighet blant forskere at det er store fordeler for norske selskap å rapportere etter IFRS, spesielt når det gjelder å kunne tiltrekke seg investorer internasjonalt.

Når det gjelder de 27 respondentene som har IFRS som regnskapsstandard svarer 66,7 % at de har eiere eller investorer i land utenfor Norge. Sett utelukket på de som fører ettes IFRS så vil det si at andelen har doblet seg i sammenligning med hele utvalget. I motsetning for de som bruker GRS som regnskapsstandard har bare 29,3 % av selskapene eiere eller investorer i land utenfor Norge. Her ser vi en tydelig forskjell mellom de to regnskapsstandardene.

Tabell 8 - Fordeling selskaper med eiere eller investorer i land utenfor Norge avhengig av regnskapsspråk

Sammenhengen mellom regnskapsspråk og eiere eller investorer i land utenfor Norge.

			Har selskapet eiere/investorer i land utenfor Norge?		Total
			Ja	Nei	
Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	IFRS	Count	18	9	27
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	66,7%	33,3%	100,0%
	Norske regnskapsregler	Count	36	87	123
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	29,3%	70,7%	100,0%

At andelen IFRS-rapporterende selskap med eiere eller investorer i land utenfor Norge har doblet seg i forhold til utvalget er ikke overraskende. Sett i lys av forskning til Daske et al. (2008), samt et prinispal-agent-teoretisk perspektiv vil et IFRS-regnskap være mer lesbart for en utenlandsk investor enn et GRS-regnskap. IFRS-rapporterende selskap vil dermed være mer attraktiv for internasjonale investorer og for oppkjøp av eiere i land utenfor Norge.

Internasjonale samarbeidspartnere, kunder og leverandører

Når det kommer til samarbeid i land utenfor Norge, kan vi ikke se at bruken av IFRS og selskapets samarbeid over landegrensene korrelerer i større grad enn for de som rapporterer etter GRS.

Tabell 9 - Fordeling selskaper med samarbeidspartnere, leverandører og kunder i land utenfor Norge avhengig av regnskapsspråk

Sammenheng mellom regnskapsspråk og samarbeid med land utenfor Norge.

			Har selskapet samarbeidspartnere/kunder/leverandører i land utenfor Norge?		Total
			Ja	Nei	
Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	IFRS	Count	22	5	27
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	81,5%	18,5%	100,0%
	Norske regnskapsregler	Count	97	26	123
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	78,9%	21,1%	100,0%

Både selskap som rapporterer etter IFRS og selskap som rapporterer etter GRS har ca. 80% et samarbeidsforhold i land utenfor Norge. Det vil si at de fleste selskapene i vår undersøkelse er i en sammenlignbar situasjon, der de opererer i et forholdsvis likt marked. Her ser vi igjen effekten av dagens globalisering, og nødvendigheten av felles systemer og retningslinjer.

4.1.2 Insentivene for å velge IFRS som regnskapsspråk

Vi spurte selskapene som fører regnskapet etter IFRS om hvorfor de benytter seg av denne metoden. Svarene vises i tabellen under.

Tabell 10 - Grunner til å rapportere etter IFRS

Grunn beskrevet av respondent for å rapportere etter IFRS	Andel i % av respondenter som svarte delvis eller helt enig	Andel i % av respondenter som svarte nøytralt	Andel i % av respondenter som svarte delvis eller helt uenig
Et strategisk valg for fremtidige planer/målsetninger	62,9 %	25,9 %	11,2 %
Et strategisk valg på grunn av verdiberegningsmetoden i IFRS	33,3 %	48,1 %	18,6 %
Krav fra internasjonale eiere/investorer	77,8 %	14,8 %	7,4 %
Enklere å sammenligne selskapet med resten av markedet	62,9 %	29,6 %	7,5 %

Ut fra tabell 10 ser vi at flestparten av våre respondenter er enige i at de benytter seg av IFRS som et strategisk valg for fremtidige planer og målsetninger, fordi det er et krav fra internasjonale eiere og investorer, og fordi det gjør dem mer sammenlignbar med resten av markedet.

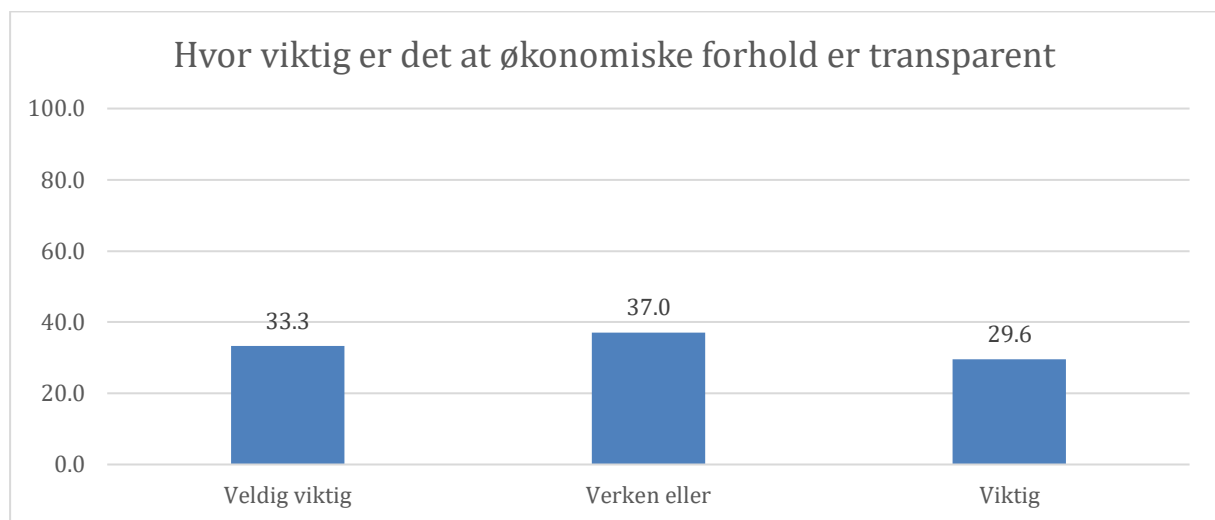
Andelen som har svart at de rapporterer etter IFRS på grunn av verdiberegningsmetoden er en del lavere enn de andre faktorene. Samtidig ser vi at en stor andel har svart nøytralt på dette punktet. Det kan tyde på at mange av respondentene våre ikke har kjennskap til eller kunnskap om verdiberegningsmetoden i IFRS. 33,3 % svarte at verdiberegningsmetoden var en viktig grunn til at de benytter seg av IFRS.

Når det kommer til et strategisk valg for fremtidige planer og målsetninger ser vi at 62,9 % har sagt seg delvis eller helt enig at dette er en viktig årsak til at de benytter seg av IFRS. Altså har valg av regnskapsspråk vært en del av strategien til selskapet. Samtidig ser vi at 77,8 % bruker IFRS som et krav fra internasjonale eiere eller investorer.

Vi stilte samtidig spørsmål til selskapene som har valgt å skifte til IFRS hva som var viktig for deres selskaper når det gjaldt de økonomiske forholdene, internasjonalt samarbeid, samt fordeler og ulemper med bruken av IFRS.

«Hvor viktig er det for selskapet at de økonomiske forholdene er transparente?»

Tabellen under viser svarene vi fikk med tanke på transparente forhold i selskapet.

Figur 7 - Hvor viktig at økonomiske forhold er transparent for IFRS-selskaper

Som vi kan se av tabellen over har 62,9 % svart at det er viktig eller veldig viktig at de økonomiske forholdene er transparent. Ingen har svart at dette ikke er viktig, men litt over en tredjedel velger å ikke ta stilling til spørsmålet ved å svare «verken eller». Dette stemmer godt overens med hva Daske et al. (2008) fant ut i sin forskning av overgang til IFRS. Selskaper som hadde insentiver til å være transparente opplevde fordeler som at markedslikviditeten økte, at kapitalkostnader gikk ned, samt en økning av verdi på egenkapitalen etter innføring av IFRS. Fordeler som viste seg å kun oppstå i de land hvor selskaper hadde insentiver til å være transparente. Det ser altså ut som at viktigheten av transparens og rapportering etter IFRS korrelerer positivt.

Vi spurte samtidig om de kunne utdype hvorfor de synes det var viktig for selskapet at de økonomiske forholdene er transparent. De svarene vi fikk var:

- «Fordi det gir en trygghet i soliditeten i bedriften»
- «Enklere å sammenligne med andre»

- «For at investorer skal forstå regnskapene våre»
- «Grunnlag for beslutninger»
- «For å tiltrekke oss internasjonale investorer»
- «Mer på konsernnivå for sammenstilling av regnskaper»

Dette rimer veldig godt med teorien om fordeler ved bruk av IFRS. Soliditeten handler om hvor mye av eiendelene til selskapet som er finansiert med egenkapital. Av forskningen til Berner og Olving (2013) og Ernst&Young (2011) har vi blant annet sett at selskaper opplever en økning av egenkapitalen etter skiftet og endring av verdiberegningsmetoden. Likevel viser også samme forskning at soliditeten i de fleste tilfeller var uendret etter overgang fra GRS til IFRS (Berner & Olving, 2013) . Det kan likevel være sannsynlig at selskaper opplever trygghet i soliditeten ved verdiberegningsmetoden til IFRS.

De andre svarene sikter også i stor grad mot typiske fordeler med bruken av IFRS. At selskapet blir enklere å sammenligne med andre er en av de mest uttalte årsakene til at selskaper velger å bruke et felles internasjonalt regnskapspråk. Dette gjelder også i forhold til at investorer skal forstå regnskapene, og at regnskapet skal kunne danne grunnlag for beslutninger. Dette er nevnt flere ganger i teorien om IFRS, og hva som beskriver nytten av rapporteringsformen. Et av selskapene sier dessuten med egne ord at de ønsker å tiltrekke seg internasjonale investorer.

«Hvor viktig er det at selskapet legger til rette for et enkelt samarbeid over landegrensene?»

Vi stilte også et oppfølgingsspørsmål til de selskapene som rapporterte etter IFRS om hvorfor de synes det var viktig å legge til rette for et enkelt samarbeid over landegrensene. De svarene vi fikk var:

- «Vekstmuligheter»
- «Internasjonal virksomhet»
- «Eier og produksjon er i utlandet»

Disse svarene utdypet av våre respondenter viser igjen hvordan globaliseringen har påvirket det norske markedet. Til tross for at vi rettet undersøkelsen kun til norske aksjeselskaper får vi svar som viser at selskapene enten er en del av en internasjonal virksomhet, eller at eiere og produksjon er i utlandet.

«IFRS er balanseorientert. I hvor stor grad har det betydning for selskapet?»

Ved videre utdypning av spørsmålet om hvor stor betydning det hadde for selskapet at IFRS var balanseorientert fikk vi følgende svar:

- «Lettere å sammenligne regnskapene internt i konsernet»
- «Store forskjeller mellom bokførte verdier og markedsverdier»

Vi går ut fra at selskapet som svarte at det var lettere å sammenligne regnskaper internt i konsernet tilhører et børsnotert morselskap eller et internasjonalt selskap.

Det interessant å se at et selskap svarer at «store forskjeller mellom bokførte verdier og markedsverdier». Dette viser oss at noen har sett fordeler med denne rapporteringsmetoden som kan være nyttig for flere å kjenne til, spesielt de som opererer i samme marked.

«Nevn noen fordeler med bruken av IFRS for deres selskap.»

På spørsmålet om fordeler med bruken av IFRS fikk vi mange like svar. Vi fremlegger de svarene som ble nevnt hyppigst:

- «Samme standard som resten av konsernet»
- «Bedre informasjon til brukeren av regnskapet»
- «Bedre sammenlignbarhet og utgangspunkt for benchmarking»
- «Bedre kontroll over eiendeler»
- «Balansen og EBITDA mer sammenlignbar»
- «Følger i større grad verdiendringer»
- «Bruk av virkelig verdi på finansielle eiendeler»
- «Finansiering og tilgang på kapital i finansmarkedet»
- «Verdsettelsesmetoden»
- «Sammenlignbare tall internasjonalt»

Her ser vi at de som har valgt å gå over til IFRS nevner samme fordeler som teorien også nevner, nemlig sammenlignbarhet internasjonalt og kontroll over verdien av eiendeler i

hovedsak. Det ser ut til at flere av våre respondenter ønsker å kunne tiltrekke seg internasjonale investorer og tilgang på kapital.

«Nevn noen ulemper med bruken av IFRS for deres selskap»

På spørsmålet om ulemper med bruken av IFRS fikk vi også mange svar fra våre respondenter. I all hovedsak gikk svarene ut på tidsbruk og kompleksitet:

- «Mye arbeid»
- «Stor volatilitet»
- «Økt tidsbruk ved rapportering»
- «Mer omfattende notehåndtering»
- «Tungt»
- «Ekstraarbeid»
- «Tidskrevende»
- «Stort lovverk»
- «Vanskelig når selskaper i samme konsern ikke rapporterer på samme måte i forhold til beregning av eiendeler til virkelig verdi»
- «Komplisert»

Disse svarene bekrefter antakelsen vår om at IFRS oppleves som mer komplisert og tidskrevende enn GRS.

4.1.3 Viktige faktorer for selskapene uavhengig av regnskapsspråk

Vi har, som tidligere nevnt, en antakelse om at selskapene i all hovedsak har de samme formeningene om hva som er viktig for dem, på tvers av hvilke regnskapsstandarder de velger å rapportere etter. I dette kapitlet vil vi presentere hvor mye selskapene verdsetter sentrale faktorer innenfor økonomi, både for de som rapporterer etter IFRS og de som rapporterer etter GRS.

Verdivurdering av eiendeler

I modellene under presenterer vi sammenhengen mellom hvor viktig verdivurdering av eiendeler er i forhold til om selskapet rapporterer etter IFRS eller GRS.

Tabell 11 - Hvor viktig verdivurdering av eiendeler var sammenlignet med selskap som fører etter IFRS

			Verdivurdering av eiendeler					Total
			Liten grad	Stor grad	Veldig liten grad	Veldig stor grad	Verken eller	
Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	IFRS	Count	2	11	2	8	4	27
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	7,4%	40,7%	7,4%	29,6%	14,8%	100,0%
		% within Verdivurdering av eiendeler	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Som vi ser av tabell 11 er verdivurdering av eiendeler viktig i stor eller veldig stor grad for 70% av de som rapporterer etter IFRS. For de som rapporterer etter GRS svarer 30% at verdivurdering av eiendeler er viktig i stor eller veldig stor grad.

Tabell 12 - Hvor viktig verdivurdering av eiendeler var sammenlignet med selskap som fører etter GRS

			Verdivurdering av eiendeler					Total
			Liten grad	Stor grad	Veldig liten grad	Veldig stor grad	Verken eller	
Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	Norske regnskapsregler	Count	27	29	21	8	38	123
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	22,0%	23,6%	17,1%	6,5%	30,9%	100,0%
		% within Verdivurdering av eiendeler	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Dette kan tyde på at de som har valgt en overgang til IFRS blant annet har gjort det på grunn av måten de beregner verdien av sine eiendeler etter IFRS-standarden. Samtidig ser vi at hele 31% av de som rapporterer etter GRS stiller seg nøytral til spørsmålet. Det er det kun 15% av de som rapporterer etter IFRS som stiller seg nøytral til samme spørsmål. Dette kan bety at de som rapporterer etter GRS ikke har inngående forståelse for hvordan verdivurderingen fungerer.

Internasjonalt samarbeid

Siden IFRS er en internasjonal standard vil regnskap ført etter IFRS være lettere for internasjonale interessenter å tolke (Schwencke et al., 2020). Det er derfor interessant å se på sammenhengen mellom hvilken regnskapsstandard et selskap velger, og hvor viktig samarbeid med internasjonale aktører er for selskapet.

Tabell 13 - Hvor viktig samarbeid med internasjonale aktører var sammenlignet med selskap som fører etter IFRS

			Samarbeid med internasjonale aktører					Total
			Liten grad	Stor grad	Veldig liten grad	Veldig stor grad	Verken eller	
Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	IFRS	Count	2	6	4	10	5	27
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	7,4%	22,2%	14,8%	37,0%	18,5%	100,0%
		% within Samarbeid med internasjonale aktører	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabellen viser at samarbeid med internasjonale aktører er viktig i stor eller veldig stor grad for flestparten av de som rapporterer etter IFRS. Vi kan videre se av både tabell 13 og 14 at samarbeid med internasjonale aktører er veldig viktig for alle våre respondenter, uavhengig om de rapporterer etter IFRS eller GRS.

Tabell 14 - Hvor viktig samarbeid med internasjonale aktører var sammenlignet med selskap som fører etter GRS

			Samarbeid med internasjonale aktører					Total
			Liten grad	Stor grad	Veldig liten grad	Veldig stor grad	Verken eller	
Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	Norske regnskapsregler	Count	23	36	22	22	20	123
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	18,7%	29,3%	17,9%	17,9%	16,3%	100,0%
		% within Samarbeid med internasjonale aktører	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Av de som fører etter IFRS svarer 59,2 % at det er viktig for selskapet i stor eller veldig stor grad, mens av de som rapporterer etter GRS sier 47,2 % det samme. Det er naturlig at flestparten av de som rapporterer etter IFRS har internasjonale samarbeid, men at også så mange som rapporterer etter GRS har det, er veldig interessant, og tar oss igjen tilbake til

globalisering og viktigheten av felles internasjonale standarder. Som Solheim (2012) uthevet ville en overgang til IFRS medføre vesentlig harmonisering med store deler av det europeiske markedet, noe som igjen kunne skape viktige synergieffekter for norske selskaper.

4.1.4 Viktige faktorer for selskapene sammenlignet med resultat av frivillig overgang

Når det gjelder de selskapene som har skiftet til IFRS har vi sett på sammenheng mellom hva som er viktige faktorer for selskapene og hva som har vært effekten av skifte til IFRS.

Benchmarking

I tabellen under sammenligner vi hvor viktig benchmarking var for selskapene som frivillig gikk over til IFRS, med hvor sammenlignbar selskapet ble med andre selskaper i bransjen etter skiftet.

Tabell 15 - Hvor viktig benchmarking var sammenlignet med effekten av IFRS

			Har blitt mer sammenlignbar med andre selskaper i bransjen				Total
			Delvis enig	Helt enig	Nøytral		
Benchmarking_IFRS	Stor grad	Count	4	4	2	2	12
		% within Benchmarking_IFRS	33,3%	33,3%	16,7%	16,7%	100,0%
		% within Har blitt mer sammenlignbar med andre selskaper i bransjen	33,3%	57,1%	33,3%	100,0%	44,4%
	Veldig stor grad	Count	2	0	3	0	5
		% within Benchmarking_IFRS	40,0%	0,0%	60,0%	0,0%	100,0%
		% within Har blitt mer sammenlignbar med andre selskaper i bransjen	16,7%	0,0%	50,0%	0,0%	18,5%

Av tabell 15 kan vi se at av de respektive selskapene som i veldig stor grad mente at benchmarking var viktig, har 60 % av selskapene blitt mer sammenlignbare med andre i bransjen etter skifte til IFRS. Nettopp dette punktet er ett av de viktigste punktene i teorien om fordeler med bruk av et felles internasjonalt regnskapsspråk. At regnskapene og selskapene er sammenlignbar mot resten av markedet er også ansett av blant annet Stenheim et al. (2017) som svært viktig for at informasjon skal kunne betraktes som beslutningsnyttig.

Samarbeid med internasjonale aktører

Videre så vi på sammenhengen mellom de som mente at samarbeid med internasjonale aktører var viktig med hvor attraktiv selskapene har blitt for utenlandske aktører etter skifte til IFRS.

Tabell 16 - Hvor viktig samarbeid med internasjonale aktører var sammenlignet med effekten av IFRS

			Har blitt attraktiv for utenlandske aktører					Total	
			Delvis enig	Delvis uenig	Helt enig	Helt uenig	Nøytral		
Samarbeid med internasjonale aktører	Stor grad	Count	3	1	0	0	0	2	6
		% within Samarbeid med internasjonale aktører	50,0%	16,7%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	100,0%
		% within Har blitt attraktiv for utenlandske aktører	25,0%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	22,2%
	Veldig stor grad	Count	4	2	0	3	0	1	10
		% within Samarbeid med internasjonale aktører	40,0%	20,0%	0,0%	30,0%	0,0%	10,0%	100,0%
		% within Har blitt attraktiv for utenlandske aktører	33,3%	66,7%	0,0%	100,0%	0,0%	16,7%	37,0%

Tabell 16 viser oss at 50% av de som i veldig stor grad var opptatt av samarbeid med internasjonale aktører opplevde at de ble mer attraktive for utenlandske aktører etter de gikk over til IFRS. Dette anser vi som en stor andel, og noe som støtter teorien om at et felles regnskapsspråk gjør selskapene mer attraktive for internasjonale aktører og investorer. IFRS er i stor grad utviklet for å sikre interessene til investorer i det internasjonale kapitalmarkedet (IFRS, 2021).

Vurdering av eiendeler

Vi sammenlignet videre hvor viktig verdivurdering av eiendeler var for selskapet, opp mot kontrollen selskapene fikk over verdiene etter skifte til IFRS.

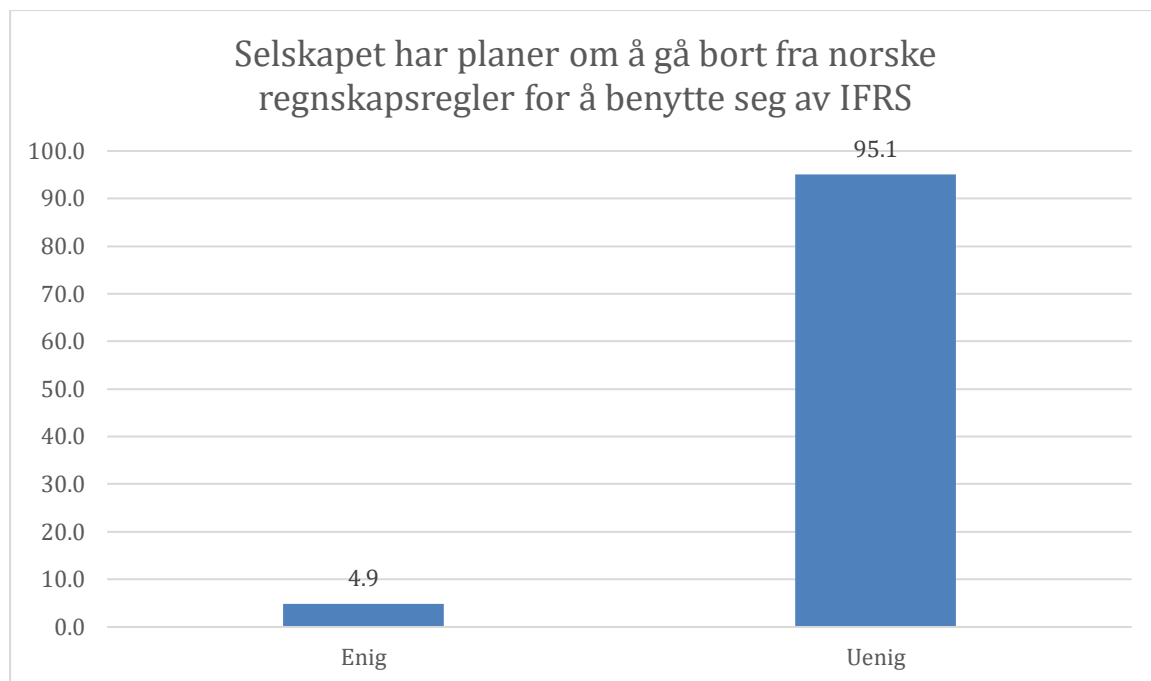
Tabell 17 - Hvor viktig verdivurdering av eiendeler var sammenlignet med effekten av IFRS

			Har fått bedre kontroll over selskapets verdier				Total	
			Delvis enig	Helt enig	Helt uenig	Nøytral		
Verdivurdering av eiendeler	Stor grad	Count	3	2	2	0	4	11
		% within Verdivurdering av eiendeler	27,3%	18,2%	18,2%	0,0%	36,4%	100,0%
		% within Har fått bedre kontroll over selskapets verdier	25,0%	66,7%	50,0%	0,0%	57,1%	40,7%
	Veldig stor grad	Count	5	0	2	1	0	8
		% within Verdivurdering av eiendeler	62,5%	0,0%	25,0%	12,5%	0,0%	100,0%
		% within Har fått bedre kontroll over selskapets verdier	41,7%	0,0%	50,0%	100,0%	0,0%	29,6%

Her viser tabellen at 25 % av de som i veldig stor grad var opptatte av verdivurdering av eiendeler er helt enig i at de har fått bedre kontroll over selskapets verdier etter skiftet. Av de som svarte at verdivurdering av eiendeler var viktig i stor grad var det 36,4 % som var delvis eller helt enig i at de fikk bedre kontroll over selskapets verdier. Til sammen viser dette at over halvparten av de som mente verdivurdering av eiendeler var viktig, også har opplevd bedre kontroll over selskapets verdier.

4.1.5 Har de GRS-rapporterende selskapene planer om å skifte regnskapsstandard?

Vi spurte de selskapene som rapporterte etter GRS om de har planer om å skifte til IFRS. Figuren under viser funnene fra undersøkelsen.

Figur 8 - Fordeling selskaper med plan om å gå bort fra norske regnskapsregler til fordel for IFRS

Som vi ser av figur 8 har kun 5 % planer om å gå bort fra GRS til fordel for IFRS, mens 95 % av respondentene har ikke planlagt å gjennomføre et slikt skifte. Det er interessant å se at så mange ikke ønsker å skifte til IFRS når vi vet hva som er fordeler med skifte av regnskapsspråk. 87% av de som faktisk har gjort et skifte påstår at de blant annet har blitt mer sammenlignbar med andre selskap i bransjen. Ut fra vår undersøkelse påpeker nesten halvparten at sammenlignbarhet er viktig for dem. Vår hypotese om at det finnes et kunnskapsgap blant norske selskap angående IFRS kan til en viss grad bekreftes når så mange som 95 % ikke planlegger å gjøre en slik overgang, som vil bidra til at de blir mer sammenlignbare med andre selskaper i bransjen.

Videre spurte vi hvorfor de GRS-rapporterende selskapene ikke benyttet seg av IFRS. Dette presenteres i tabell 18.

Tabell 18 - Fordeling selskaper med plan om å gå bort fra norske regnskapsregler til fordel for IFRS og deres mening om å forholde seg til GRS

Si deg enig eller uenig i følgende påstander om hvorfor deres selskap IKKE benytter seg av IFRS.

	Helt uenig	Delvis uenig	Nøytral	Delvis enig	Helt enig
Har ikke kjennskap til IFRS *	19,5 %	20,3 %	29,3 %	17,9 %	13 %
Har ikke behov for det *	5,7 %	8,1 %	20,3 %	22,8 %	43,1 %

Kunnskapsgapet vi nevnte i avsnittet over kan underbygges ved at 30,9 % sier seg delvis eller helt enig at de ikke har kjennskap til IFRS. I samme tid som en betydelig andel sier at de ikke har kjennskap til IFRS viser også tabell 18 at 65,9 % sier seg delvis eller helt enig at de ikke har behov for å skifte til IFRS. Til tross for at selskapene ikke har kjennskap til IFRS, mener flere likevel de kan ta en beslutning om at de ikke har behov for å skifte regnskapspråk.

I tabellen under ser vi at 21,7 % av de som var helt enig i at de ikke har kjennskap til IFRS også er helt enig i at det er mer fordelaktig for dem å forholde seg til regnskapslovens regler. Det vil si litt over en femtedel av selskapene trekker en konklusjon om at det er mer fordelaktig med regnskapslovens regler, uten at de vet innholdet i IFRS. Ser vi også på de som er delvis enig kommer vi opp i en andel på 75% som konkluderer med at det er mer fordelaktig å forholde seg til regnskapslovens regler selv om de ikke kjenner til IFRS.

Tabell 19 - Fordeling selskaper med plan om å gå bort fra norske regnskapsregler til fordel for IFRS sammenlignet med deres mening om å forholde seg til GRS

Sammenheng mellom kjennskap til IFRS og holdning til fordeler									
			Har ikke kjennskap til IFRS					Total	
			Delvis enig	Delvis uenig	Helt enig	Helt uenig	Nøytral		
Det er mer fordelaktig for oss å forholde oss til regnskapslovens regler	Delvis enig	Count	0	10	9	3	5	7	34
		% within Det er mer fordelaktig for oss å forholde oss til regnskapslovens regler	0,0%	29,4%	26,5%	8,8%	14,7%	20,6%	100,0%
	Helt enig	Count	0	7	7	10	8	14	46
		% within Det er mer fordelaktig for oss å forholde oss til regnskapslovens regler	0,0%	15,2%	15,2%	21,7%	17,4%	30,4%	100,0%

I forbindelse med spørsmålet om hvorfor selskapet ikke rapporterte etter IFRS ba vi også om å utdype andre årsaker til valget. Blant de 29 respondentene som ga et utfyllende svar var det mye av det samme som gikk igjen. Tabellen under viser funnene våre.

Tabell 20 - Grunner til å ikke rapportere etter IFRS

Grunn beskrevet av respondent	Andel i % av respondenter som brukte dette alternativet
Ikke krav/ikke børsnotert	52%
Ikke kjennskap til IFRS	7%
Ikke relevant/ ikke behov	17%
Komplisert	10%
Diverse, eks «nei» eller andre utydelige svar	14%

De aller fleste nevnte at det ikke var et krav til å rapportere etter IFRS for deres selskap. Videre sa flere av de samme respondentene at morselskapet allerede rapporterte etter IFRS. Vi ser også at de fleste svar går på at de ikke ser behov, eller de ikke har kunnskap om standarden. Svarene vi har fått her viser at ingen av disse selskapene har strategiske grunner til å ikke velge IFRS. De bruker i all hovedsak grunner som kan karakteriseres som bekvemmelighet og behov, de endrer ikke rapporteringsform fordi det ikke stilles krav til det.

Videre diskuterte vi om kjennskap til IFRS lettere kan forekomme med et styre sammensatt av parter med spisskompetanse innen regnskap og revisjon, eventuelt andre profesjonelle aktører som kan kjenne til de ulike regnskapsstandardene. Vi spurte derfor hvordan styret til selskapet var bygd opp, og i de to tabellene under viser vi dette i sammenheng med om selskapet rapporterer etter IFRS eller GRS.

Tabell 21 - Fordeling selskaper med styremedlemmer med spisskompetanse innenfor regnskap og/eller revisjon avhengig av regnskapsspråk

Sammenheng mellom regnskapsspråk og styreverv

			Hvem sitter i styret til bedriften?_regnskap og revisjon		Total
				Eksterne parter med spisskompetanse innenfor regnskap og/eller revisjon	
Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	IFRS	Count	25	2	27
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	92,6%	7,4%	100,0%
		% within Hvem sitter i styret til bedriften?_regnskap og revisjon	20,5%	7,1%	18,0%
	Norske regnskapsregler	Count	97	26	123
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	78,9%	21,1%	100,0%
		% within Hvem sitter i styret til bedriften?_regnskap og revisjon	79,5%	92,9%	82,0%

I tabell 21 ser vi andelen av selskapene som har styremedlemmer med spisskompetanse innen regnskap og revisjon. I tabell 22 ser vi på andelen av selskapene som har profesjonelle aktører i styret. Grunnen til at vi har tatt med disse er fordi vi har en hypotese om at manglende kunnskap om IFRS kan være en av årsakene til at mange selskaper ikke velger å skifte. At styre består av spisskompetanse innen regnskap eller revisjon tror vi kan bidra til økt kunnskap om regnskapsspråk. Samme gjelder om styret består av andre profesjonelle aktører.

Tabell 22 - Fordeling selskaper med profesjonelle samarbeidspartnere som styremedlemmer avhengig av regnskapsspråk

			Hvem sitter i styret til bedriften?_profesjonelle samarbeidspartnere		Total
				Profesjonelle samarbeidspartnere	
Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	IFRS	Count	16	11	27
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	59,3%	40,7%	100,0%
		% within Hvem sitter i styret til bedriften?_profesjonelle samarbeidspartnere	16,0%	22,0%	18,0%
Norske regnskapsregler		Count	84	39	123
		% within Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?	68,3%	31,7%	100,0%
		% within Hvem sitter i styret til bedriften?_profesjonelle samarbeidspartnere	84,0%	78,0%	82,0%

Som vi ser av tabellene er det en større andel av de IFRS-rapporterende selskapene som har profesjonelle samarbeidspartnere i styret, i forhold til de GRS-rapporterende selskapene. Dette kan gi en indikasjon på erfaring og kunnskap om ulike regnskapsstandarder. Likevel er det vanskelig å trekke slutninger når vi ser at det er flere GRS-rapporterende selskap enn IFRS-rapporterende som har styremedlemmer med spisskompetanse innenfor regnskap og revisjon. Utfra disse opplysningene kan vi ikke si noe om betydningen styresammensetningen har for valg av regnskapsstandard.

4.2 Sentrale funn fra deskriptiv statistikk

Når vi ser tilbake på forskningsspørsmålene våre kan vi trekke frem funn fra den deskriptive statistikken som delvis besvarer de. av

«Hva er regnskapsprodusentens motiver for et skifte av regnskapsspråk?»

Selskap som har valgt å skifte til IFRS har forklart den faktiske effekten de har fått ved å gjennomføre et skifte, og sett opp mot hva som var viktig for disse selskapene kan man si at deres insentiver for et skifte har gitt effekt. For eksempel blant de selskapene som i veldig stor grad la vekt på at benchmarking er viktig for selskapet, har 60 % blitt mer sammenlignbar med andre selskap i bransjen. Også når det gjelder samarbeid med internasjonale aktører og verdivurdering av eiendeler kan vi se at en betydelig del av selskapene har fått en positiv effekt av skiftet til IFRS. Flere av de regnskapsmessige betingelsene i IFRS har derfor vært et insentiv til å skifte regnskapsspråk, der verdivurdering av eiendeler og en tilpasning til det internasjonale markedet har vært to vesentlige deler selskapene har vært opptatt av. Dette er også aspekter som anses å være blant de viktigste fordelene med bruk av IFRS for norske selskaper (Solheim, 2012).

«Hva er regnskapsprodusentens motiver for ikke å skifte regnskapsspråk?»

Når det kommer til forskningsspørsmål 3 ser vi av deskriptiv statistikk at en andel på 30,9 % har liten eller ingen kjennskap til IFRS. Likevel mener 65,9 % at de ikke har behov for å skifte fra GRS til IFRS. Om vi sammenligner hvordan IFRS- og GRS-rapporterende selskap stiller seg til samarbeid med internasjonale aktører kan vi se at det ikke er stor forskjell mellom selskapene da nesten 50 % av selskapene legger vekt på dette. Her sier 50 % av de som har skiftet regnskapsspråk at IFRS har hatt positiv effekt på deres samarbeid med internasjonale aktører.

Når vi ser videre på verdivurdering av eiendeler ser vi en markant forskjell mellom selskapene. IFRS-rapporterende selskap har en andel på 70 % som i stor eller veldig stor grad er opptatt av verdivurdering av eiendeler. For GRS-selskapene var det kun 30 % som var opptatt av verdivurdering av eiendeler. Det som er viktig å påpeke her er at over 30 % stilte seg nøytral til spørsmålet. Det kan tyde på at de ikke har kjennskap til verdivurderingsreglene i IFRS, heller enn at de ikke er opptatt av det. Derfor er det interessant å diskutere opp mot vår hypotese på forskningsspørsmål 3, der vi påpekte at det kan være et kunnskapsgap som står i veien for at flere skifter til IFRS.

Av alle selskapene som bruker IFRS som regnskapsstandard kan vi se at nesten 67 % har eiere eller investorer fra land utenfor Norge, mens til sammenligning er det bare 29 % av GRS-selskapene som har det. 63 % av IFRS-selskapene svarte også at det var viktig eller

veldig viktig for dem at de økonomiske forholdene i selskapet er transparente. IFRS-selskapene har med eiere og investorer fra land utenfor Norge vært med på globaliseringen og derfor sett behovet for et regnskapspråk utenlandske aktører kan lese og forstå, noe som blant annet Opsahl et al. (2020) også konkluderte med. Opsahl et al. (2020) pekte også på at overgang fra nasjonale regler til IFRS ga regnskaper av høyere kvalitet, samt at regnskapene som ikke benyttet seg av IFRS var svært lite investervennlig.

4.3 Faktoranalyse

For å få frem insentivene om hvorfor et selskap benytter seg av IFRS, gjennomførte vi en faktoranalyse som presenteres i tabellen under. Ved hjelp av faktoranalyse kan vi slå sammen flere variabler til en faktor, som vil være insentiver for selskapene. Vi fikk ut tre insentiver fra vår analyse; internasjonal tilpasning, økonomisk posisjonering og økonomisk bilde.

Tabell 23 - Faktoranalyse / rotert komponentanalyse

Incentiver for skifte av regnskapsspråk	Spørsmål	Faktorladning		
		#1	#2	#3
Internasjonal tilpasning	Hvor viktig er det for selskapet at de økonomiske forholdene er transparente?	.949		
	IFRS er balanseorientert. I hvor stor grad har det betydning for selskapet?	.952		
	Hvor viktig er det at selskapet legger til rette for et enkelt samarbeid over landegrensene?	.928		
Økonomisk posisjonering	Et strategisk valg for fremtidige planer/målsetninger (Si deg enig eller uenig i følgende påstander om hvorfor deres selskap benytter seg av IFRS)		.553	
	Et strategisk valg pga. verdiberegningsmetoden i IFRS (Si deg enig eller uenig i følgende påstander om hvorfor deres selskap benytter seg av IFRS)		.835	
	Krav fra internasjonale eiere/investorer (Si deg enig eller uenig i følgende påstander om hvorfor deres selskap benytter seg av IFRS)		.660	
	Enklere å sammenligne selskapet med resten av markedet (Si deg enig eller uenig i følgende påstander om hvorfor deres selskap benytter seg av IFRS)		.754	
Økonomisk bilde	Verdivurdering av eiendeler (I hvilken grad er følgende punkter viktig for selskapet deres?)			.875
	Benchmarking (I hvilken grad er følgende punkter viktig for selskapet deres?)			.848
KMO = .467 Chronbach´s alpha		.949	.738	.742

Som vi ser av tabellen har vi redusert de ulike indikatorene til tre faktorer som påvirker valg av regnskapsspråk. Disse er:

- Internasjonal tilpasning
- Økonomisk strategi
- Økonomisk bilde

Internasjonal tilpasning er i denne sammenhengen selskapets insentiv om å ekspandere til et internasjonalt marked. Det er sammensatt av selskapenes behov for at de økonomiske forholdene er transparente, viktigheten av at IFRS er balanseorientert, samt viktigheten av internasjonalt samarbeid. Økonomisk posisjonering er sammensatt av selskapets strategiske valg med å bruke IFRS, verdiberegningsmetodens viktighet, at de har internasjonale investorer eller eiere, og viktigheten av at selskapet er sammenlignbart. Økonomisk bilde er et selskaps insentiv om å vurdere sine eiendeler i henhold til IFRS, samt ha mulighet å sammenligne seg med andre selskaper i bransjen.

Disse har høye faktorladninger, og det er lite kryssladninger mellom indikatorene noe som bekrefter at vi har konvergent validitet. Dette er altså diskriminant valide faktorer, og noe vi tar med oss videre i analysen. Vi har fjernet de variablene som ikke diskriminerte like godt mellom faktorene, eller hadde en ladning under 0,5.

Chronbach`s alpha viser reliabiliteten på de ulike faktorene. På første faktor «internasjonal tilpasning» har vi høy Chronbach`s alpha på 0,949. Noe lavere på de andre to faktorene, men fortsatt reliable på henholdsvis 0,738 og 0,742.

Videre har vi identifisert avhengige variabler som vi har brukt for å analysere hvilke forhold som påvirker valg av regnskapsspråk i tabellen under.

Tabell 24 - Avhengige variabler

Avhengige variabler
I den første modellen bruker vi <i>IFRS_eller_GRS_num</i> som avhengig variabel for å teste om de ulike regnskapsspråkene har noen effekt på de ulike forholdene i selskapene.
I den andre modellen bruker vi <i>Kontroll_verdier_IFRS_num</i> for å teste hvilken effekt et skifte til IFRS har hatt på selskapets kontroll over sine verdier opp mot hvilke insentiver som har påvirket gjeldende effekt.
I den tredje modellen bruker vi <i>Sammenlignbar_IFRS_num</i> for å teste hvilken effekt et skifte til IFRS har hatt på selskapets sammenlignbarhet med andre selskaper i bransjen, opp mot hvilke insentiver som har påvirket denne effekten.
I den fjerde modellen bruker vi <i>Attraktiv_IFRS_num</i> for å teste hvilken effekt et skifte til IFRS har hatt på hvor attraktiv et selskap er blitt for utenlandske aktører, opp mot hvilke insentiver som har påvirket gjeldende effekt.

I neste tabell har vi identifisert de uavhengige variablene.

Tabell 25 - Forklarende variabler og faktorer

Forklarende variabler og faktorer	Beskrivelse
Lenge_etablert_num	Variabelen forklarer hvor lenge et selskap har vært etablert.
Samarbeid_utlandet_num	Variabelen forklarer om et selskap har et samarbeid med aktører i land utenfor Norge eller ikke.
Eiere_investorer_utlandet_num	Variabelen forklarer om et selskap har eiere eller investorer i land utenfor Norge.
Styret_3_num	Variabelen forklarer om et selskap har et styremedlem med spisskompetanse innenfor regnskap eller revisjon.
Styret_6_num	Variabelen forklarer om et selskap har profesjonelle samarbeidspartnere i styret.
Bransje_num	Variabelen forklarer hvilken bransje et selskap operer i.
Internasjonal_tilpasning	<p>Faktoren forklarer hvor viktig insentivet om en internasjonal tilpasning er for selskapet. Av faktoranalysen ser vi at faktoren er sammensatt av variablene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Transparent_IFRS_num; Hvor viktig er det for selskapet at de økonomiske forholdene er transparente? • Balanseorientert_IFRS_num; IFRS er balanseorientert. I hvor stor grad har det betydning for selskapet? • Legge_til_rette_samarbeid_IFRS_num; Hvor viktig er det at selskapet legger til rette for et enkelt samarbeid over landegrensene?

Økonomisk_posisjonering	<p>Faktoren forklarer hvor viktig insentivet om en økonomisk posisjonering er for selskapene. Av faktoranalysen kan vi se at faktoren er sammensatt av variablene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fremtidige_planer_IFRS_num; Et strategisk valg for fremtidige planer/målsetninger (Si deg enig eller uenig i følgende påstander om hvorfor deres selskap benytter seg av IFRS) • Verdiberegningsmetoden_IFRS_num; Et strategisk valg pga. verdiberegningsmetoden i IFRS (Si deg enig eller uenig i følgende påstander om hvorfor deres selskap benytter seg av IFRS) • Krav_eiere_investorer_IFRS_num; Krav fra internasjonale eiere/investorer (Si deg enig eller uenig i følgende påstander om hvorfor deres selskap benytter seg av IFRS) • Enklere_sammenligne_IFRS_num; Enklere å sammenligne selskapet med resten av markedet (Si deg enig eller uenig i følgende påstander om hvorfor deres selskap benytter seg av IFRS)
Økonomisk_bilde	<p>Faktoren forklarer hvor viktig insentivet om et økonomisk bilde er for selskapene. Av faktoranalysen kan vi se at faktoren er sammensatt av variablene:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verdivurderingaveiendeler_IFRS_num; Verdivurdering av eiendeler (I hvilken grad er følgende punkter viktig for selskapet deres?) • Benchmarking_IFRS_num; Benchmarking (I hvilken grad er følgende punkter viktig for selskapet deres?)

4.3.1 Ligningene til våre modeller

For å analysere hvilke forhold i et selskap som påvirker valg av regnskapsspråk har vi laget følgende ligning:

Ligning 1 – Hva kjennetegner selskap som benytter seg av IFRS?:

$$\begin{aligned} IFRS_eller_GRS_num_i = & \gamma_0 + \gamma_1 \text{ lenge_etablert_num}_i + \gamma_2 \text{ samarbeid_utland_num}_i \\ & + \gamma_3 \text{ eiere_investorer_utlandet_num}_i + \gamma_4 \text{ styret_3_num}_i + \gamma_5 \text{ styret_6_num}_i + \gamma_6 \text{ bransje_num}_i \\ & + e \end{aligned}$$

Ligning 1 estimerer *hvilket regnskapsspråk selskapet benytter seg av = selskapets levetid + samarbeidspartnere i land utenfor Norge + eiere/investorer i land utenfor Norge + styremedlem med spisskompetanse innenfor regnskap/revisjon + profesjonelt styremedlem + hvilken bransje selskapet operer i + feilledd.*

Denne ligningen sammenfatter flere variabler som er med på å beskrive kjennetegn ved selskap som benytter seg av IFRS.

Videre for å analysere effekten et skifte av regnskapsspråk har hatt, sammenlignet med selskapets insentiver for valg av regnskapsspråk, har vi utformet følgende tre ligninger (ligning 2, 3 og 4):

Ligning 2 – Kontroll av selskapets verdier:

$$\begin{aligned} Kontroll_verdier_IFRS_num_i = & v_0 + v_1 \text{ internasjonal_tilpasning}_i + \\ & v_2 \text{ økonomisk_posisjonering}_i + v_3 \text{ økonomisk_bilde}_i + e \end{aligned}$$

Ligning 2 estimerer *effekt på kontroll av selskapets verdier = insentiv om en internasjonal tilpasning + insentiv om en økonomisk posisjonering + insentiv om et økonomisk bilde.*

Ligning 3 – Benchmarking:

$$\text{Sammenlignbar_IFRS_num}_i = b_0 + b_1 \text{internasjonal_tilpasning}_i + b_2 \text{økonomisk_posisjonering}_i + b_3 \text{økonomisk_bilde}_i + e$$

Ligning 3 estimerer *sammenlignbarhet med andre selskap i bransjen = insentiv om en internasjonal tilpasning + insentiv om en økonomisk posisjonering + insentiv om et økonomisk bilde.*

Ligning 4 – Attraktiv for utenlandske aktører:

$$\text{Attraktiv_IFRS_num}_i = a_0 + a_1 \text{internasjonal_tilpasning}_i + a_2 \text{økonomisk_posisjonering}_i + a_3 \text{økonomisk_bilde}_i + e$$

Ligning 4 estimerer *attraktiv for utenlandske aktører = insentiv om en internasjonal tilpasning + insentiv om en økonomisk posisjonering + insentiv om et økonomisk bilde.*

Disse tre ligningene beregner hvilke insentiver som har hatt effekt på opplevelsen av kontroll over selskapets verdier, om selskapet har blitt mer sammenlignbar og om det har blitt mer attraktiv for utenlandske aktører.

Videre har vi valgt å gjennomføre lineær regresjonsanalyse med våre ligninger i påfølgende avsnitt.

4.4 Lineær regresjonsmodell

I forbindelse med utarbeidelse av en lineær regresjonsmodell har vi utarbeidet oversikt over variablene i våre modeller.

Tabell 26 - Deskriptiv statistikk av variabler i modell 1, 2, 3 og 4

Variabler	Beskrivelse	Gjennomsnitt	Standardavvik
IFRS_eller_GRS_num	Dummy variabel. Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler (0, GRS – 1, IFRS) summert med gjennomsnitt	1,82	0,385
Lenge_etablert_num	Viser hvor lenge selskapet har vært etablert (1, 0-5år – 2, 6-10år – 3, 11-20år – 4, mer enn 20år)	3,59	0,796
Samarbeid_utlandet_num	Har selskapet samarbeidspartnere/kunder/leverandører i land utenfor Norge (0, nei – 1, ja) summert med gjennomsnitt	1,21	0,406
Eiere_investorer_utlandet_num	Har selskapet eiere/investorer i land utenfor Norge? (0, nei – 1, ja) summert med gjennomsnitt	1,64	0,482
Styret_3_num	Variabelen forklarer om et selskap har et styremedlem med spisskompetanse innenfor regnskap eller revisjon.	1,19	0,391
Styret_6_num	Variabelen forklarer om et selskap har profesjonelle samarbeidspartnere i styret.	1,33	0,473
Bransje_num	Hvilken bransje opererer bedriften i hovedsakelig?	5,63	3,337
<i>Kontroll_verdier_IFRS_num</i>	Hvilken effekt et skifte til IFRS har hatt på selskapets kontroll over sine verdier (1-5)	2,01	0,518
<i>Sammenlignbar_IFRS_num</i>	Hvilken effekt et skifte til IFRS har hatt på selskapets	2,09	0,634

	sammenlignbarhet med andre selskaper i bransjen (1-5)		
<i>Attraktiv_IFRS_num</i>	Hvilken effekt et skifte til IFRS har hatt på hvor attraktiv et selskap er blitt for utenlandske aktører (1-5)	2,22	1,126
Internasjonal_tilpasning	Hvor viktig incentivet om en internasjonal tilpasning er for selskapet iht. Faktoranalyse	1,48	1,160
Økonomisk_posisjonering	Hvor viktig incentivet om en økonomisk posisjonering er for selskapene iht. Faktoranalyse	2,68	0,443
Økonomisk_bilde	Hvor viktig incentivet om et økonomisk bilde er for selskapene iht. Faktoranalyse	3,15	0,501

Tabell 26 viser deskriptiv statistikk over alle variablene i ligning 1, 2, 3 og 4. Gjennomsnitt og standardavvik er presentert.

4.4.1 Modell 1 – Hvem velger IFRS?

Resultatene fra den lineære regresjonsmodellen for ligning 1 viser at kun to av koeffisientene er signifikante. Resultatene vises i tabell 27 og modellen undersøker hvordan ulike forhold i et selskap endrer seg avhengig av valg av IFRS eller GRS.

Tabell 27 - Lineær regresjonsmodell til ligning 1

Avhengig variabel = IFRS_eller_GRS, n = 150,		R ² = 0.152, 15,2 %
Faktor	Koeffisient	P-verdi
Hvor lenge har selskapet vært etablert?	-0,167	0,033**
Har selskapet samarbeidspartnere/kunder/leverandører i land utenfor Norge?	-0,071	0,400
Har selskapet eiere/investorer i land utenfor Norge?	0,298	0,000*
Hvem sitter i styret til bedriften? 3	0,093	0,247
Hvem sitter i styret til bedriften? 6	-0,137	0,082
Hvilken bransje opererer bedriften i hovedsakelig?	0,083	0,298

***, **, og * indikerer statistisk signifikans på henholdsvis 1%, 5% og 10% nivå

I modellen har vi målt om valg av regnskapsspråk korrelerer med selskapets alder, om selskapet har eiere eller investorer i land utenfor Norge, om selskapet har styremedlem med spisskompetanse innenfor regnskap eller revisjon, om styret har profesjonelle samarbeidspartnere og hvilken bransje selskapet opererer i. Vi har samtidig målt om de er positive signifikante. Resultatet av modellen viser at koeffisientene som er estimert for *selskapets alder* og *om selskapet har eiere eller investorer i land utenfor Norge* er signifikante. For *selskapets alder* kan vi se at den er signifikant negativ med en koeffisient på -0,167 som indikerer at alderen på selskap som fører etter GRS er noe lavere enn for selskap som fører etter IFRS. *Om selskapet har eiere eller investorer i land utenfor Norge* er signifikant positiv med en koeffisient på 0,298, som indikerer at av alle selskapene er det en større andel av selskapene som fører etter IFRS som har eiere eller investorer i land utenfor Norge. Dette underbygger funnene fra den deskriptive statistikken som viser samme resultat.

4.4.2 Modell 2 – Opplevd kontroll over selskapets verdier

Resultatene fra den lineære regresjonsmodellen for ligning 2 viser at en av koeffisientene er signifikant. Resultatene vises i tabell 28, og modellen undersøker hvordan effekten på kontroll av selskapets verdier etter et skifte til IFRS har sammenheng med insentivene til selskapet.

Tabell 28 - Lineær regresjonsmodell til ligning 2

Avhengig variabel = kontroll_verdier_IFRS_num, n = 150,		R ² = 0.078, 7,8 %
Faktor	Koeffisient	P-verdi
Internasjonal_tilpasning	0,131	0,106
Økonomisk_posisjonering	-0,240	0,004*
Økonomisk_bilde	-0,066	0,414

***, **, og * indikerer statistisk signifikans på henholdsvis 1%, 5% og 10% nivå

I modellen har vi målt om effekten på kontrollen over selskapets verdier korrelerer med insentivene for et skifte, der vi ser på insentivene internasjonal tilpasning, økonomisk posisjonering og økonomisk bilde. Koeffisienten *økonomisk posisjonering* er signifikant negativ med en verdi på -0,240 som indikerer at de som har valgt å gjøre et skifte til IFRS ut ifra insentivet om økonomisk posisjonering ikke har fått bedre kontroll over selskapets verdier. For faktoren *økonomisk posisjonering* ser vi at variabelen for at det var et strategisk valg på grunn av verdiberegningsmetoden i IFRS hadde en relativ stor faktorladning sammenlignet med de andre variablene. Vi kan derfor si at måten å beregne verdi på sine eiendeler ikke har påvirket effekten av kontroll over selskapets verdier. I tillegg har modellen kun en R-kvadrat på 7,8 %, som gjør modellen mindre troverdig. Vi velger derfor å ikke legge vekt på dette resultatet i større grad enn disse kommentarene.

4.4.3 Modell 3 – Mer sammenlignbar etter skifte til IFRS?

Resultatene fra den lineære regresjonsmodellen for ligning 3 viser at to av koeffisientene er signifikante. Resultatene vises i tabell 29, og modellen undersøker hvordan effekten at selskapet har blitt mer sammenlignbar med andre selskap i bransjen etter et skifte til IFRS, har sammenheng med insentivene til selskapet.

Tabell 29 - Lineær regresjonsmodell til ligning 3

Avhengig variabel = Sammenlignbar_IFRS_num, n = 150,		R ² = 0.166, 16,6 %
Faktor	Koeffisient	P-verdi
Internasjonal_tilpasning	0,385	0,000*
Økonomisk_posisjonering	0,048	0,537
Økonomisk_bilde	-0,188	0,016**

***, **, og * indikerer statistisk signifikans på henholdsvis 1%, 5% og 10% nivå

Av modellen ser vi om selskapet er blitt mer sammenlignbar med andre selskap i bransjen etter et skifte til IFRS, er positivt relatert til selskapenes insentiv til å skifte. Modellen viser at koeffisientene som er estimert for *internasjonal tilpasning* og *økonomisk bilde* er signifikante. Av koeffisienten ser vi at *internasjonal tilpasning* er positiv, mens *økonomisk bilde* er negativ. Dette indikerer at de som har valgt å gjøre et skifte til IFRS ut ifra insentivet om en internasjonal tilpasning har fått den effekten av IFRS at de er blitt mer sammenlignbar med andre selskap i bransjen. Dette resultatet var forventet da det er logisk at for å sammenligne seg med andre internasjonale aktører, har selskapet behov for samme rapporteringsmetode for å unngå asymmetrisk informasjon. På grunn av globaliseringen og ekspandering til et internasjonalt marked vil IFRS være et viktig virkemiddel for disse selskapene for å bli mer sammenlignbare med internasjonale aktører.

4.4.4 Modell 4 – Mer attraktiv for internasjonale aktører?

Resultatene fra den lineære regresjonsmodellen for ligning 4 viser at to av koeffisientene er signifikante. Resultatene vises i tabell 30, og modellen undersøker om selskapet er blitt mer attraktiv for internasjonale aktører etter et skifte til IFRS, sett i sammenheng med insentivene til selskapet.

Tabell 30 - Lineær regresjonsmodell til ligning 4

Avhengig variabel = Attraktiv_IFRS_num, n = 150,		R ² = 0.351, 35,1 %
Faktor	Koeffisient	P-verdi
Internasjonal_tilpasning	0,558	0,000*
Økonomisk_posisjonering	-0,038	0,580
Økonomisk_bilde	-0,276	0,000*

***, **, og * indikerer statistisk signifikans på henholdsvis 1%, 5% og 10% nivå

Modellen sammenfattet i tabell 30 viser om det er en korrelasjon mellom de ulike insentivene til å skifte, og effekten «at de har blitt mer attraktiv for utenlandske aktører» etter et skifte. Modellen viser at koeffisientene som er estimert for *internasjonal tilpasning* og *økonomisk bilde* er signifikante. Av koeffisienten ser vi at *internasjonal tilpasning* er positiv, mens *økonomisk bilde* er negativ. Dette indikerer at de som har valgt å gjøre et skifte til IFRS ut ifra insentivet om en internasjonal tilpasning har fått en effekt av IFRS at de er blitt mer attraktiv for utenlandske aktører. Sett i lys av teorikapittelet vil dette være et forventet resultat, da den prinsippal-agent-teoretiske modellen forklarer hvordan regnskapsspråk er med på å minimere asymmetrisk informasjon mellom regnskapsprodusenten og regnskapsbrukeren. For en utenlandsk investor vil et regnskap utformet etter GRS være vanskelig å tolke, mens etter et skifte til IFRS vil regnskapet gi mer beslutningsnyttig informasjonen. Faktoren *internasjonal tilpasning* er slått sammen av blant annet en variabel som måler hvor viktig det er for selskapet at de økonomiske forholdene i selskapet er transparent. Det er derfor et nødvendig

insentiv for selskapene at IFRS innføres, slik at den økonomiske situasjonen i selskapet også blir transparent for aktører i land utenfor Norge.

4.5 Hvorfor velger selskap ikke å skifte til IFRS?

For å få frem insentiver om hvorfor et selskap ikke benytter seg av IFRS, gjennomførte vi en ny faktoranalyse som presenteres i tabellen under. Ved hjelp av faktoranalysen kan vi slå sammen flere variabler til en faktor, som vil være insentiver for selskapene. Vi fikk ut ett insentiv fra vår analyse; tids- og ressurskrevende.

Tabell 31 - Faktoranalyse / rotert komponentanalyse nr. 2

Insentiver for å ikke skifte regnskapsspråk	Spørsmål	Faktorladning
		#1
Tids- og ressurskrevende	Har ikke tid til å skifte (Si deg enig eller uenig i følgende påstander om hvorfor ditt selskap ikke benytter seg av IFRS)	.908
	Det er en dyr prosess (Si deg enig eller uenig i følgende påstander om hvorfor ditt selskap ikke benytter seg av IFRS)	.927
KMO = .962 Chronbach´s alpha		.962

Disse faktorene har høye faktorladninger, og det er lite kryssladninger mellom indikatorene. Dette bekrefter at vi har konvergent validitet, dette er altså en diskriminant valid faktor. Vi har fjernet de variablene som ikke diskriminerte like godt mellom faktoren, eller hadde en ladning under 0,5.

Chronbach`s alpha viser reliabiliteten til faktoren. Vi har en høy chronbach`s alpha på 0,962. KMO er også høy, så vi velger å ta denne faktoren med videre i analysen.

For å videre teste vår hypotese, og bygge opp om funnene i den deskriptive statistikken, ønsker vi å teste om det ligger et kunnskapsgap bak valget om å ikke benytte seg av IFRS. Vi utformer derfor en ligning der vi måler opp mot selskapets planer om å ekspandere internasjonalt. Vi velger å måle dette fordi mye av resultatene vi fikk under deskriptiv statistikk sa oss at de som hadde skiftet til IFRS i stor grad gjorde det fordi de opererte internasjonalt eller hadde planer om å ekspandere internasjonalt. Vi utformer derfor en ligning til modell 5.

Ligning 5 – planer om å ekspandere internasjonalt:

$$\begin{aligned} \text{Ekspandere}_i = & p_0 + p_1 \text{ikke_kjennskap_num}_i + p_2 \text{iTds-og_ressurskrevende}_i \\ & + p_3 \text{fordelaktig_med_GRS_num}_i + p_4 \text{ingen_grunn_endre_num}_i + e \end{aligned}$$

Ligning 5 estimerer *planer om å ekspandere internasjonalt = ikke kjennskap til IFRS + for tids- og ressurskrevende med IFRS + mer fordelaktig å forholde seg til IFRS + selskapet ser ingen grunn til å endre til IFRS + feilledd.*

I denne ligningen ser vi på selskapene som har planer om å ekspandere internasjonalt, i sammenheng med insentivene deres for ikke å skifte til IFRS. I tabellen under presenterer vi den deskriptive statistikken tilhørende ligning 5.

Tabell 32 - Deskriptiv statistikk av variabler i ligning 5

Variabler	Beskrivelse	Gjennomsnitt	Standardavvik
Ekspandere	Dummy variabel. Selskapet har planer om å ekspandere internasjonalt (1, Ja – 2, alt annet) summert med gjennomsnitt	0,82	0,385
ikke_kjennskap_num	Selskapet har ikke kjennskap til IFRS, summert med gjennomsnitt (1-5)	3,22	1,359
Tids-og_ressurskrevende	Summert med gjennomsnitt iht. faktoranalyse (1-5)	2,59	1,023
fordelaktig_med_GRS_num	Det er mer fordelaktig for selskapet å holde seg til GRS, summert med gjennomsnitt (1-5)	2,72	1,156
ingen_grunn_endre_num	Selskapet ser ingen grunn til å endre til IFRS, summert med gjennomsnitt (1-5)	1,79	0,379

4.5.1 Modell 5 – Incentiver for å ikke skifte regnskapsspråk

Resultatene fra den lineære regresjonsmodellen for ligning 5 viser at kun én av koeffisientene er signifikant. Resultatene vises i tabell 33 og modellen undersøker hva som er incentivene til ikke å skifte til IFRS for de selskapene som har en plan om å ekspandere internasjonalt.

Tabell 33 - Lineær regresjonsmodell til ligning 5

Avhengig variabel = Ekspandere, n = 150,		R ² = 0.965, 96,5 %
Faktor	Koeffisient	P-verdi
Har ikke kjennskap til IFRS	-0,008	0,589
Kostnad	0,034	0,144
Det er mer fordelaktig for oss å forholde oss til regnskapslovens regler	0,011	0,622
Selskapet ser ingen grunn til å endre måten de rapporterer regnskapet på	0,949	0,000*

***, **, og * indikerer statistisk signifikans på henholdsvis 1%, 5% og 10% nivå

Tabell 33 forklarer modell fem, der vi måler om selskapet har planer om å ekspandere internasjonalt opp mot deres insentiver for ikke å skifte til IFRS. Modellen viser at koeffisienten som er estimert for om selskapet ser en grunn til å endre måten å rapportere regnskapet på er positiv signifikant. Vi kan se at det er en sterk positiv signifikans, noe som indikerer at av de som har planer om å ekspandere internasjonalt, ser en meget stor andel av utvalget ingen grunn til å endre måten å rapportere på. At de har planer om å ekspandere internasjonalt, men likevel svarer at de ikke ser en grunn til å skifte regnskapsspråk sier oss at vår hypotese om at det finnes et kunnskapsgap kan stemme. Vi har tidligere sett at de selskapene som har skiftet sier at de gjorde det på bakgrunn av internasjonale samarbeid eller planer om å ekspandere internasjonalt, samt at de som har skiftet har opplevd at dette gjorde de mer attraktivt internasjonalt. Vi vet også av teori at det vil være en fordel for selskap som ønsker å ekspandere internasjonalt at de benytter seg av et regnskapsspråk som vil være forståelig for utenlandske investorer og andre aktører.

4.6 Sentrale funn fra lineær regresjonsmodell

Vi har estimert fem ulike modeller for å forklare følgende punkter:

- 1) Hvordan ulike forhold i et selskap, som for eksempel styresammensetning, bransje, alder og lignende kan forklare valg av regnskapsspråk.
- 2) Hvordan effekten på kontroll av selskapets verdier etter et skifte til IFRS har sammenheng med insentivene til skifte av regnskapsspråk.
- 3) Hvordan effekten på om selskapet har blitt mer sammenlignbar med andre selskap i bransjen etter et skifte til IFRS, har sammenheng med insentivene til skifte av regnskapsspråk.
- 4) Hvordan effekten på om selskapet har blitt mer sammenlignbar med andre selskap i bransjen etter et skifte til IFRS, har sammenheng med insentivene til skiftet av regnskapsspråk.
- 5) Hva som er grunnen til at de selskapene som har en plan om å ekspandere internasjonalt ikke ønsker å skifte til IFRS.

Det var utfordrende å få signifikante svar i denne delen av analysen, men vi fikk noen sentrale funn. Vi kan se at det var flere eldre selskaper som brukte IFRS. Alle de yngste selskapene våre rapporterte fremdeles etter GRS. Altså ser vi en liten korrelasjon her og kan antyde at det ikke er like vanlig for nyoppstartede selskaper å velge IFRS. Vi ser også antydninger til at selskaper som har skiftet til IFRS på bakgrunn av et ønske om å tilpasse seg det internasjonale markedet, både opplever å bli mer sammenlignbar med andre i bransjen, og bli mer attraktiv for internasjonale aktører.

Til slutt ser vi også av våre respondenter at selv om selskapene har en plan om å satse internasjonalt ser de ingen grunn til å skifte fra GRS til IFRS.

5 Konklusjon og avslutning

I denne masteroppgaven har vi sett på det internasjonale regnskapsspråket IFRS, og sammenlignet det med den norske standarden GRS. Vi har sett på hva som skiller disse, og vi har sett på fordeler og ulemper med rapportering etter IFRS. Flere norske aksjeselskap velger å bruke IFRS, til tross for at dette er et langt mer omfattende regelverk, og kun børsnoterte selskaper er pålagt å bruke det. Vi ønsket å se på vurderingene som lå bak selskapenes valg av regnskapsspråk. Hvilken insentiver har disse selskapene til å velge en standard fremfor en annen, når de har valgmuligheten? Opplever IFRS-rapporterende selskaper fordeler som GRS-rapporterende selskaper går glipp av? På bakgrunn av dette startet vi en undersøkelse av selskapers frivillige overgang til IFRS med en problemstilling rettet mot selskaper som har valgt en slik overgang.

Hvilke insentiver ligger bak bruk av IFRS som regnskapsspråk for unoterte selskaper?

For å svare på problemstillingen utformet vi tre forskningsspørsmål. Det første forskningsspørsmålet «*Hvilke regnskapsmessige betingelser foreligger for et skifte av regnskapsspråk?*» har blitt besvart i teorikapittelet. De mest sentrale forskjellene mellom IFRS og GRS er målereglene for verdivurdering av eiendeler og gjeld, forskjeller på nøkkeltall og egenkapital, og generelt omfanget av de to regnskapsspråkene. IFRS er hele fem ganger så stort som GRS i omfang. IFRS har også strengere notekrav som gjør utarbeidelsen av regnskapet mer komplisert og ressurskrevende. En effekt av disse regnskapsmessige betingelsene er at IFRS er i mye større grad tilpasset til et internasjonalt marked og internasjonale aktører (Solheim, 2012).

Det andre forskningsspørsmålet «*Hva er regnskapsprodusentens motiver for et skifte av regnskapsspråk?*» ble besvart av analysen i empiridelen. Her viser resultatene fra den lineære regresjonsmodellen at vi har funnet et insentiv som går igjen hos våre respondenter. Et ønske om internasjonal tilpasning ligger i størst grad til grunn for at selskapene i vår undersøkelse har gjort et skifte. I forbindelse med forskningsspørsmålet hadde vi en hypotese om at de som har gjort et skifte til IFRS har gjort det med et håp om at det skal bidra til forenkling i selskapets jakt på investorer. Ut fra våre funn kan denne hypotesen bekreftes. Vi hadde også en hypotese om at et internasjonalt regnskapsspråk var foretrukket på grunn av selskapets marked og behov for sammenligning med utenlandske aktører. Disse faktorene går i stor grad igjen og nettopp «sammenligning med andre selskaper i bransjen» og en tilpasning for «å bli

attraktiv for utenlandske aktører» er de to av de mest sentrale faktorene for selskapene i vår undersøkelse.

Når det gjelder det tredje forskningsspørsmålet «*Hva er regnskapsprodusentens motiver for ikke å skifte regnskapsspråk*» hadde vi en hypotese om at GRS-rapporterende selskap opplevde IFRS som for komplekst og stort til at de ønsket å sette seg inn i regelverket. De deskriptive funnene våre bekrefter til en viss grad denne hypotesen. Av GRS-rapporterende selskaper svarte over halvparten at de ikke hadde valgt å skifte til IFRS fordi det ikke var et krav, og en stor andel utdypet at grunnen til å ikke skifte var fordi de ikke hadde kjennskap til IFRS, eller at de opplevde det som omfattende og komplisert. Videre hadde vi en hypotese om at det er et kunnskapsgap mellom norske selskaper når det gjelder IFRS. Dette bekreftes også delvis med både de utdypende svarene, samt de resultat vi fikk ut av analysen.

Når vi sammenlignet effekten IFRS-rapporterende selskaper fikk etter skifte til IFRS, opp mot GRS-rapporterende selskapers planer om å ekspandere internasjonalt ble vi overrasket over hvor få som hadde planer om å skifte fra GRS til IFRS. GRS-rapporterende selskaper kan ha for lite informasjon om IFRS til å gjøre en grundig nok vurdering om IFRS vil være en fordelaktig rapporteringsform for deres selskap. Vi ser av vår undersøkelse at hele 95% av de som rapporterte etter GRS ikke ønsket å skifte til IFRS. Dette samtidig som halvparten av respondentene svarte at sammenlignbarhet med markedet var viktig, og nesten 90% av de selskapene som faktisk har gjort et skifte til IFRS bekrefter at de har blitt mer sammenlignbar etter skiftet.

Vi ønsket å sette søkelys mot kunnskapen om de ulike regnskapsstandardene og fordelene med dem. Når selskaper opererer på samme markeder og blir vurdert av de samme interessentene mener vi at de burde vurderes på samme grunnlag. Et felles regnskapsspråk for alle norske selskaper er et steg i riktig retning i et stadig mer globalisert marked.

5.1 Videre forskning

Når vi bestemte oss for å skrive om dette temaet visste vi at enkelte selskaper hadde valgt en frivillig overgang fra GRS til IFRS. Vi var klar over at det var svært få som hadde tatt dette valget, og at det dessuten ville være utfordrende å finne frem til disse selskapene uten å gå bredt ut slik vi gjorde. Vi anså det derfor som nødvendig å bruke kvantitativ

forskningsmetode for å forsøke fange opp så mange respondenter som mulig. Derimot har vi uten den kvalitative metoden ikke fått gått i dybden hos de selskapene som faktisk har gjennomført en slik frivillig overgang. Videre forskning på tema vil mulig ha stor nytte i å gjennomføre dybdeintervjuer med noen aktører som har gjennomført overgangen, slik at man får mer inngående svar rundt motivasjon til overgang, og resultater i ettertid av overgangen. Dette kan være samfunnsnyttig og interessant for norske selskaper, spesielt for de som har interesser utenfor landegrensene.

Referanseliste

Litteratur

- Berner, E. & Olving, M. (2013). *Utbredelse og virkninger av IFRS i Norge: en empirisk studie om utbredelsen av IFRS i Norge, og konsekvensen standarden har på rapporterte nøkkeltall.*
- Beyer, A., Cohen, D. A., Lys, T. Z. & Walther, B. R. (2010). The financial reporting environment: Review of the recent literature. *Journal of accounting & economics*, 50(2), 296-343. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2010.10.003> (Journal of Accounting and Economics)
- Bryman, A. & Bell, E. (2015). *Business Research Methods* (4. utg.). Oxford University Press.
- Busch, T., Vanebo, J. O. & Johnsen, E. (2009). *Økonomistyring i det offentlige* (4. utg. utg.). Universitetsforl.
- Cappelen, A. W. & Tungodden, B. (2012). Incentiver og innsats.
- Capurro, R. & Hjørland, B. (2003). The concept of information.
- Corp., S. S. I. (2021). *IBM SPSS Statistics, Version 28.0* IBM Corp.
- Daske, H., Hail, L., Leuz, C. & Verdi, R. (2008). Mandatory IFRS Reporting around the World: Early Evidence on the Economic Consequences. *Journal of accounting research*, 46(5), 1085-1142. <https://doi.org/10.1111/j.1475-679X.2008.00306.x> (Journal of Accounting Research)
- EF. (2002). *Forordningen nr 1606 Anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder*
- Eisenhardt, K. M. (1989). Agency Theory: An Assessment and Review. *The Academy of Management review*, 14(1), 57-74. <https://doi.org/10.2307/258191>
- Ernst&Young. (2011). *IFRS i Norge : tema- og bransjeartikler* (6. utg.). Ernst&Young.
- Fardal, A. (2007). IFRS og norske regnskapsregler. *Magma*, 10(3), 7-11.
- Firoz, M. & Ansari, A. A. (2010). Environmental Accounting and IFRS. *International Journal of Business and Management*, 5(10), 105.
- Fisher, M. J. & Marshall, A. P. (2009). Understanding descriptive statistics. *Australian critical care*, 22(2), 93-97.
- Galåen, A. (2010). *Forskjeller i regnskapskvalitet mellom NGAAP og IFRS: i hvilken grad endres regnskapskvaliteten ved overgang fra NGAAP til IFRS?*
- Husby, I. A. D. (2008). Regnskapsprodusentenes nye hverdag under IFRS. *Praktisk økonomi & finans*, 24(1), 15-21.
- IASB. (2018). *Conceptual framework for financial reporting.*

- Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. (3 utg. utg.). Cappelen Damm AS.
- Jensen, M. C. & Meckling, W. H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of financial economics*, 3(4), 305-360.
[https://doi.org/10.1016/0304-405X\(76\)90026-X](https://doi.org/10.1016/0304-405X(76)90026-X) (Journal of Financial Economics)
- Kvifte, S. S. (2006). Utvikling av god regnskapsskikk: Med IFRS som rettesnor eller tvangstrøye? *Praktisk økonomi & finans*, 22(1), 3-13.
- Kvifte, S. S. & Brandsås, H. (2010). God regnskapsskikk i 25 år - fra "skatteregnskap" til IFRS. *Praktisk økonomi & finans*, 26(3), 45-59.
<https://doi.org/doi:10.18261/ISSN1504-2871-2010-03-07>
- Langli, J. C. (2010). *Årsregnskapet*. Gyldendal akademisk.
- Lyngdal, A. B. & Stenheim, T. (2013). Regnskapet som teknisk faktor ved fastsetting av fri egenkapital. *Tidsskrift for forretningsjus*, 19(1), 38-63.
- Macho-Stadler, I. & Pérez-Castrillo, J. D. (2001). *An introduction to the economics of information: incentives and contracts*. Oxford University Press on Demand.
- Mellemvik, F., Monsen, N. & Olson, O. (1988). Functions of accounting—a discussion. *Scandinavian Journal of Management*, 4(3-4), 101-119.
- Mintzberg, H. (1973). A new look at the chief executive's job. *Organizational Dynamics*, 1(3), 21-30.
- Moss, A. (2018). *Næringslivets perspektivmelding* NHO.
<https://www.nho.no/publikasjoner/p/naringslivets-perspektivmelding/>
- Opsahl, A., Stenheim, T., Baksaas, K. M. & Meidelsen, K. (2020). Regnskapsspråk og informasjonskvalitet hos selskaper notert på uregulerte markedsplasser. Regnskapsloven. (1998). *Lov om årsregnskap m.v (LOV-1998-07-17-56)*.
- Schwencke, H., Haugen, D., Baksaas, K., Stenheim, T. & Avlesen-Østli, E. (2020). *Årsregnskapet i teori og praksis. I*. Gyldendal Akademisk Forlag Oslo.
- Solheim, M. K. (2012). IFRS for SMEs: Bedre enn sitt rykte.
- Stenheim, T. & Madsen, D. Ø. (2017). The shift of accounting models and accounting quality: The case of Norwegian GAAP. *Corporate Ownership and Control*, 14(4), 289-300. <https://doi.org/10.22495/cocv14i4c1art11>
- Stenheim, T., Sundkvist, C. H. & Opsahl, A. (2017). Hva menes med regnskapskvalitet?
- Strandberg, B. E. & Sellæg, F. E. (2014). Verdimåling av fisk etter IFRS. *Praktisk økonomi & finans*, 30(2), 117-129.

Internettkilder

Proff Forvalt (2022) Online kreditt- og markedsverktøy. Hentet ut 17. februar 2022 fra www.forvalt.no.

IFRS Foundation (2022). Nettside. Hentet ut 28. januar 2022 fra www.IFRS.org

Dib Kunnskap (2022). Nettbasert kunnskapsverktøy. Hentet ut 07. februar 2022 fra <https://dib.no>.

Universitetet i Oslo (2022). Nettside. Hentet ut 18. februar 2022 fra www.nettskjema.no.

Vedlegg

1 Spørreskjema for undersøkelse

IFRS som regnskapsspråk – Vis - Nettskjema

11.05.2022, 16:40

IFRS som regnskapsspråk

Obligatoriske felter er merket med stjerne *

Hvilken bransje opererer bedriften i hovedsakelig? *

- Bank og finans
- Bygg og anlegg
- Transport og bil
- Varehandel
- Tjenesteyting og rådgivning
- Energi og industri
- Reiseliv
- Sjømatbransjen
- Media
- Helsesektoren
- Annet

Du valgte annet på forrige spørsmål, skriv inn bransjen her: *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Annet» er valgt i spørsmålet «Hvilken bransje opererer bedriften i hovedsakelig?»

Hvor mange årsverk har bedriften? *

<https://nettskjema.no/user/form/preview.html?id=243512#/>

Side 1 av 9

Hvor lenge har selskapet vært etablert? *

- 0-5 år
- 6-10 år
- 11-20 år
- Mer enn 20 år

Hvem sitter i styret til bedriften? *

Flere alternativ kan velges.

- Daglig leder
- Eier/eiere
- Eksterne parter med spisskompetanse innenfor regnskap og/eller revisjon
- Familiemedlemmer
- Venner
- Profesjonelle samarbeidspartnere

Har selskapet samarbeidspartnere/kunder/leverandører i land utenfor Norge? *

- Ja
- Nei

Har selskapet eiere/investorer i land utenfor Norge? *

- Ja
- Nei

Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler? *

- IFRS
- Norske regnskapsregler

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Norske regnskapsregler» er valgt i spørsmålet «Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?»

Si deg enig eller uenig i følgende påstander om hvorfor deres selskap IKKE benytter seg av IFRS.

	Helt uenig	Delvis uenig	Nøytral	Delvis enig	Helt enig
Har ikke kjennskap til IFRS *	☐	☐	☐	☐	☐
Har ikke behov for det *	☐	☐	☐	☐	☐
Har ikke tid til å skifte *	☐	☐	☐	☐	☐
Det er en dyr prosess *	☐	☐	☐	☐	☐
Det er mer fordelaktig for oss å forholde oss til regnskapslovens regler *	☐	☐	☐	☐	☐

Er det andre årsaker til at deres selskap ikke benytter seg av IFRS?

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Norske regnskapsregler» er valgt i spørsmålet «Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?»

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Norske regnskapsregler» er valgt i spørsmålet «Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?»

Svar enig/uenig på følgende påstander:

	Enig	Uenig
Selskapet har planer om å gå bort fra norske regnskapsregler for å benytte seg av IFRS *	☐	☐
Selskapet har planer om å ekspandere internasjonalt *	☐	☐
Selskapet ser ingen grunn til å endre måten de rapporterer regnskapet på *	☐	☐

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Norske regnskapsregler» er valgt i spørsmålet «Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?»

I hvilken grad er følgende punkter viktig for selskapet deres?

	Veldig liten grad	Liten grad	Verken eller	Stor grad	Veldig stor grad
Budsjettering *	☐	☐	☐	☐	☐
Eksporert *	☐	☐	☐	☐	☐
Import *	☐	☐	☐	☐	☐
Samarbeid med internasjonale aktører *	☐	☐	☐	☐	☐
Verdivurdering av eiendeler *	☐	☐	☐	☐	☐

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «IFRS» er valgt i spørsmålet «Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?»

Si deg enig eller uenig i følgende påstander om hvorfor deres selskap benytter seg av IFRS:

	Helt uenig	Uenig	Nøytral	Delvis enig	Helt enig
Et strategisk valg for fremtidige planer/målsetninger *	☐	☐	☐	☐	☐
Et strategisk valg på grunn av verdiberegningemetoden i IFRS *	☐	☐	☐	☐	☐
Krav fra internasjonale eiere/investorer *	☐	☐	☐	☐	☐
Enklere å sammenligne selskapet med resten av markedet *	☐	☐	☐	☐	☐

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «IFRS» er valgt i spørsmålet «Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?»

I hvilken grad er følgende punkter viktig for selskapet deres?

	Veldig liten grad	Liten grad	Verken eller	Stor grad	Veldig stor grad
Budsjettering *	☐	☐	☐	☐	☐
Eksport *	☐	☐	☐	☐	☐
Import *	☐	☐	☐	☐	☐
Samarbeid med internasjonale aktører *	☐	☐	☐	☐	☐
Verdivurdering av eiendeler *	☐	☐	☐	☐	☐
Benchmarking *	☐	☐	☐	☐	☐

Hvor viktig er det for selskapet at de økonomiske forholdene er transparente? *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «IFRS» er valgt i spørsmålet «Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?»

- Veldig lite viktig Lite viktig Verken eller Viktig
- Veldig viktig

Hvis du svarte viktig eller veldig viktig på forrige spørsmål, utdyp gjerne hvorfor det er viktig for dere at de økonomiske forholdene er transparente.

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Viktig» eller «Veldig viktig» er valgt i spørsmålet «Hvor viktig er det for selskapet at de økonomiske forholdene er transparente?»

Hvor viktig er det at selskapet legger til rette for et enkelt samarbeid over landegrensene? *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «IFRS» er valgt i spørsmålet «Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?»

- Veldig lite viktig Lite viktig Verken eller Viktig
- Veldig viktig

Hvis du svarte viktig eller veldig viktig på forrige spørsmål, utdyp gjerne hvorfor det er viktig for dere at de økonomiske forholdene er transparente.

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Veldig viktig» eller «Viktig» er valgt i spørsmålet «Hvor viktig er det at selskapet legger til rette for et enkelt samarbeid over landegrensene?»

IFRS er balanseorientert. I hvor stor grad har det betydning for selskapet? *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «IFRS» er valgt i spørsmålet «Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?»

- Veldig liten grad Liten grad Verken eller Stor grad
- Veldig stor grad

Hvis du svarte stor grad eller veldig stor grad på forrige spørsmål, utdyp gjerne hvorfor det har betydning for dere at de økonomiske forholdene er transparente.

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Veldig stor grad» eller «Stor grad» er valgt i spørsmålet «IFRS er balanseorientert. I hvor stor grad har det betydning for selskapet?»

Nevn noen fordeler med bruken av IFRS for deres selskap.

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «IFRS» er valgt i spørsmålet «Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?»

Nevn noen ulemper med bruken av IFRS for deres selskap.

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «IFRS» er valgt i spørsmålet «Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?»

Da selskapet foretok en endring av regnskapsprinsipp, var det en frivillig overgang fra norske regnskapsregler til IFRS? *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «IFRS» er valgt i spørsmålet «Utarbeider selskapet regnskapet etter IFRS eller norske regnskapsregler?»

- Ja
- Nei

- i** Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «Da selskapet foretok en endring av regnskapsprinsipp, var det en frivillig overgang fra norske regnskapsregler til IFRS?»

En frivillig overgang til IFRS har bidratt til at selskapet:

	Helt uenig	Delvis uenig	Nøytral	Delvis enig	Helt enig
Har fått bedre kontroll over selskaps verdier *	☐	☐	☐	☐	☐
Har fått bedre oversikt over kostnadsdrivere og inntjening *	☐	☐	☐	☐	☐
Har blitt mer sammenlignbar med andre selskaper i bransjen *	☐	☐	☐	☐	☐
Har blitt attraktiv for utenlandske aktører *	☐	☐	☐	☐	☐

